POC Lukupiiri

Näkyväksi tarinoilla

Opas POC-kirjailijoiden lasten- ja nuortenkirjojen hyödyntämiseen opetuksessa vuosiluokilla 3–6

SISÄLLYSLUETTELO

ALKUSANAT 4

OPPAAN TAVOITTEET 5

LUKUOHJE 6

OPPAAN KESKEISET KÄSITTEET 7

REPRESENTAATIOSTA 8

LUKEMAAN VIRITTÄYTYMINEN 9

KIRJAESITTELYT

Anisa tahtoo kierrättää 11
Minne matka, yökettu? 13
Poika ja hame 15
Poika ja rohkeusloikka 17
Kulje kanssamme: Suomen romanien historiaa lapsille 19
Ilmentäjien ennustus 21
Tytöt kuin tuulispäät 23
Kivenvartija 25
Peto aidan takana 27
Riivaaja koulussa 29
Opejahti 31
Höperit vastaan superit 33
Homma hallussa, Keiko Carter 35
Pää kylmänä, Jenna Sakai 37
Jos vain kruunun saisin 39
Kaikki mitä kaipasimme 41
Suuria unelmia - Tarinoita suomalaisista, jotka muuttivat maailmaa 43
Miles Morales: Spider-man 45
Nuoren antirasistin käsikirja 47
Amari ja yön veljet 49
Olipa kerran... 51

KIRJALISTA 53

TEHTÄVÄOHJEET

Kierrätysjulisteet 58
Hahmon matkalaukku 59
Henkilöhahmon oma huone 60
Ystäväkirja 61
Minäkollaasi 62
Mitä olisin tehnyt toisin? 63
Tilanne uusiksi 64
Uutinen kirjan tapahtumasta 65
Matkailumestarit 66

TEKIJÖIDEN ESITTELY 68

KIITOKSET 69

LIITTEET

Ystäväkirja 72
Uutispohja 73
Lukubingo 75
Lukubingopohja (itse täytettävä) 76
Henkilöesittely 77
Kirjailijaesitelmä 79
Kirja-arvio 80
Sarjakuvapohja 81
Lukupiirivihko 82

ALKUSANAT

Kirjallisuus on tärkeä osa lasten **maailmankuvan rakentumista.** Monipuolinen representaatio ja samaistumisen mahdollisuus tukevat vähemmistöön kuuluvien lukijoiden lukuinnostusta, edistäen samalla lukutaidon kehittymistä. Kun oppilas tunnistaa kirjoista itselleen samaistuttavia hahmoja tai tarinoita, on hänen usein helpompi kiinnittyä lukemiseen ja eläytyä tarinaan.

Suomalaisessa kouluympäristössä **ei-valkoisiksi rodullistettuihin vähemmistöihin** kuuluvat oppilaat ovat kuitenkin edelleen aliedustettuina kirjallisuuden sisällöissä. Tämän puutteen vaikutukset näkyvät lasten ja nuorten identiteetin ja osallisuuden kokemuksen rakentumisessa. On olennaista kysyä: keiden tarinat pääsevät esille, ja ketkä jäävät näkyvän kulttuuriperinnön ulkopuolelle?

Tämän oppaan tarkoituksena on tarjota peruskoulun 3.–6. luokkien opettajille ja muille kasvattajille työkaluja moninaista representaatiota sisältävän lasten- ja nuortenkirjallisuuden käsittelyyn. Opas sisältää kirjaesittelyitä, tehtäväideoita ja muuta esiteltyjen kirjojen käsittelyä tukevaa materiaalia.

Opas on tuotettu osana **Näkyväksi tarinoilla -hanketta**, joka vastaa kouluissa, kirjastoissa ja kodeissa tunnistettuun tarpeeseen lisätä moninaisen kirjallisuuden näkyvyyttä. Hankkeen päärahoittaja on Valtioneuvoston kanslia, joka on myöntänyt hankkeelle valtionavustuksen osana rasisminvastaista toimenpideohjelmaansa. Hanketta on rahoittanut lisäksi Stiftelsen 7:nde Mars Fonden -säätiö.

Moninaisuudella lasten- ja nuortenkirjallisuudessa tarkoitamme sitä, että tarinoissa näkyy erilaisia ihmisiä, kokemuksia ja elämäntapoja. On tärkeää, ettei moninaisuus tarkoita ainoastaan vaikeiden aiheiden käsittelyä, vaan myös sitä, että mustat ja ruskeat hahmot saavat olla tarinoiden päähenkilöitä monipuolisesti eri arjen, ystävyyden, seikkailun ja kasvamisen kertomuksissa.

Tässä oppaassa keskitymme yhteen tärkeään moninaisuuden osa-alueeseen: ei-valkoisiin, rodullistettuihin vähemmistöihin, joista käytämme termiä POC. Opas perustuu positiivisen erityiskohtelun periaatteeseen ja se nostaa esiin POC-kirjailijoiden teoksia, jotka harmillisen usein jäävät aliedustetuiksi kirjallisuuden kentällä.

OPPAAN TAVOITTEET

Opas tarjoaa kasvattajille ja kirjastoammattilaisille työkaluja moninaisen representaation lisäämiseen opetuksessa ja kirjallisuusvalinnoissa. Tavoitteena on **vahvistaa rodullistettujen lasten itsetuntoa, tulevaisuudenuskoa ja kulttuurista identiteettiä** myönteisen representaation avulla sekä lisätä kaikkien lasten mahdollisuutta nähdä erilaisia ihmisiä kirjallisuudessa. On olennaista, että kaikki lapset voivat nähdä itsensä sekä kirjojen sivuilla että niiden tekijöinä.

Kirjallisuuden avulla luodaan kuvaa ihmisyydestä ja siitä, mitä suomalaisuus voi olla. Usein POC-hahmoja esiintyy kirjoissa, joissa käsitellään hahmojen kohtaamaa rasismia tai ylenpalttista kärsimystä. Opettajalla onkin vastuu huolehtia siitä, että oppilas tutustuu koulussa kirjallisuuteen, jonka kautta hänellä on mahdollisuus eläytyä luettujen teosten maailmaan.

Tämän oppaan tarkoituksena on tuoda POC-hahmot marginaalista normaaliksi: he seikkailevat erilaisissa tarinoissa siinä missä muutkin hahmot ilman, että rasismi, hahmojen etninen tausta tai representaatio on jokaisen kirjan keskeinen teema. Oppaaseen on koottu lasten- ja nuortenkirjallisuutta POC-kirjailijoilta, ja teosten sivuilla seikkailee POC-hahmoja. Pidämme arvossa sitä, että mustien ja ruskeiden ihmisten tarinat pääsevät kuuluviin heidän itsensä kertomina. Tällöin kokemukset, näkökulmat ja kulttuurit välittyvät heidän omista lähtökohdistaan.

Moninainen kirjallisuus ei ole tärkeää vain POC-lapsille. Uskomme, että kaikille lapsille on arvokasta nähdä kaikenlaisia ihmisiä aktiivisina toimijoina niin tarinoiden kertojina kuin niiden päärooleissakin. Tavoitteenamme on oppaan avulla tukea **yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien periaatteita** tuomalla esiin yhteiskunnan monimuotoisuutta ja avaamalla ovia empaattisempaan ja ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankatsomukseen.

Toivomme, että oppaassa esitellyt kirjat otetaan luontevaksi osaksi kasvatusta ja opetusta siinä missä muutkin kirjat ja että ne innostavat tarttumaan tarinoihin, jotka rikastuttavat ja avartavat kaikenlaisten lukijoiden maailmaa.

Jos haluat lukea siitä, miten moninainen kirjallisuus voi vaikuttaa oppilaiden lukuintoon, voit tutustua **yhden opettajan kuvaukseen kirjallisuuden lempeästä voimasta POC-lukupiirin nettisivuilla.**

LUKUOHJE

Olemme koonneet oppaan alkuun aihepiirin kannalta **keskeiset käsitteet** sekä ajatuksia moninaisen lasten- ja nuortenkirjallisuuden ja representaation tärkeydestä perusopetuksessa. Annamme myös vinkkejä siihen, miten itse kasvattajana voit auttaa oppilaita **virittäytymään lukemiseen** sekä moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden teemojen käsittelemiseen.

Kirjaesittelyt-osiosta löytyy yhteensä 21 tarkempaa, vinkkaustyylistä kirjaesittelyä, joissa avataan kirjojen sisältöjä ja keskeisiä teemoja. Jokaisen kirjan yhteydessä on ajatuksia kirjan vahvuuksista, lukupiirikysymyksiä, tehtäväideoita sekä valmiiksi suunniteltuja tehtäväohjeita. Mikäli kaipaat perusteellisempaa kirja-arviota, on valtaosasta esitellyistä kirjoista arvio verkkosivuillamme osoitteessa **www.poc-lukupiiri.fi**. Kirjaesittelyt on järjestetty ikäsuosituksen mukaan nuorimmille lukijoille sopivista kirjoista vanhemmille lukijoille suunnattuihin teoksiin. Olemme koonneet kirjaesittelyjen loppuun **kirjalistan**, joka sisältää oppaassa esitellyt kirjat, niiden mahdolliset jatko-osat sekä muuta luettavaa, myös 14+ ikäsuosituksella.

Huomioithan, että kirjaesittelyt sisältävät juonipaljastuksia. Kirjojen juonenkulkua on kuvattu tavallista kirjavinkkausta laajemmin, jotta kasvattajan on helpompi arvioida teoksen soveltuvuutta omalle oppilasryhmälleen ja opetuksen tavoitteisiin. Mikäli haluat välttää juonipaljastukset, jätä lukematta teoksen sisältökuvaus.

Oppaassa on valmiiksi suunniteltuja **tehtäväohjeita.** Vaikka osa tehtävistä on linkitetty tiettyihin esittelyihin, niitä voi soveltaa joustavasti myös muiden kirjojen käsittelyyn. **Liitteet** löytyvät oppaan lopusta. Liitteissä on opettajille ja muille kasvattajille tehtyjä, valmiita monistepohjia (mm. lukupiirivihko, ystäväkirjapohja). Mikäli monistepohja on tehty jotain tiettyä tehtävää varten, on siitä erikseen maininta tehtäväohjeessa. Suurin osa monisteista on yleisluonteisia tehtäväpohjia, joita voi käyttää opetuksessa kuten haluaa.

Jokainen oppaan käyttäjä voi hyödyntää omaan opetukseensa ja ryhmänsä tarpeisiin sopivia kirjoja, näkökulmia ja tehtäviä juuri siinä määrin kuin itse kokee tarpeelliseksi. Kannustamme oppaan käyttäjiä näkemään oppaan, tehtäväohjeet ja -materiaalit pikemminkin ideapankkina kuin valmiina pakettina. Toivomme, että opas rohkaisee tarttumaan moninaiseen lasten- ja nuortenkirjallisuuteen.

OPPAAN KESKEISET KÄSITTEET

POC = POC on lyhenne englanninkielisestä termistä **People of Color** ja sillä tarkoitetaan ei-valkoisia ihmisiä. Suomeksi puhumme mustista ja ruskeista ihmisistä, jossa ruskea viittaa kaikkiin muuksi kuin valkoisiksi (esimerkiksi ihonvärin, kulttuurin tai etnisen taustan perusteella) rodullistettuihin ihmisiin. Käytämme oppaassa pääasiassa käsitettä POC.

Rasismi = Rasismi on ihmisryhmien arvottamista vähempiarvoisiksi esimerkiksi ihonvärin, kulttuurin tai etnisen taustan perusteella. Se on myös järjestelmä, jossa yhteiskunnalliset valta-asetelmat ylläpitävät eriarvoisuutta muun muassa kulttuuristen normien, institutionaalisten käytäntöjen ja politiikan kautta. Rasismi näyttäytyy niin yksilöiden välisissä kohtaamisissa kuin syrjivinä käytäntöinä yhteiskunnan rakenteissa.

Representaatio = Tarkoitamme representaatiolla yksinkertaisimmillaan edustamista ja esiintymistä. Käsitteen avulla tarkastellaan, kuinka erilaiset ihmisryhmät näkyvät, tulevat kuulluiksi ja pääsevät vaikuttamaan. Tässä oppaassa representaatioon keskitytään nimenomaan kirjallisuudessa, niin tekijöissä kuin sisällöissä.

Käsitteiden lähteenä on käytetty oikeusministeriön Yhdenvertaisuus.fi -sivuston **antirasistista sanastoa.** Sanastosta löytyy avattuna myös lisää käsitteitä (ml. yhdenvertaisuus, rakenteellinen rasismi ja rodullistaminen).

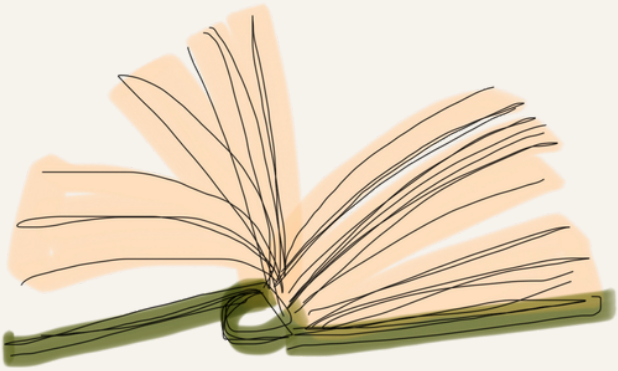

REPRESENTAATIOSTA

Vaikka jokaisen POC-hahmon kohdalla ei kannata puhua representaatiosta, aihetta on hyvä käsitellä lasten kanssa jossain vaiheessa. Representaation puute voi tuntua hämmentävältä etenkin niille oppilaille, jotka eivät löydä itseään kirjallisuudesta. Toisaalta myös hetki, jolloin itsensä näköisiä hahmoja löytää kirjojen sivuilta, voi olla valtavan tärkeä. Tätä kannattaa sanoittaa lapsille.

POC-kirjailijat ovat rakenteellisesta rasismista johtuen kohdanneet ja kohtaavat edelleen enemmän esteitä kirjallisuuden kentällä kuin valkoiset kirjailijat. Oppilaille kannattaa avata, että se, että törmäämme POC-kirjailijoiden kirjoihin vähemmän, ei johdu siitä, että POC-kirjailijat kirjoittaisivat huonompia kirjoja kuin valkoiset kirjailijat, vaan siitä, että maailmaa on historiallisesti rakennettu rasististen arvojen pohjalta, ja kauan sitten tehdyt päätökset vaikuttavat maailmassamme yhä.

Kannustamme pohtimaan representaatiota yhdessä oppilaiden kanssa esimerkiksi seuraavien kysymysten pohjalta:

- Millaisia hahmoja yleensä näemme kirjoissa?
- Millaisia päähenkilöitä olet nähnyt kirjoisssa?
- Ovatko tietyt hahmot aina sivurooleissa?
- Miltä tuntuisi, jos et koskaan löytäisi kirjoista itsesi näköisiä hahmoja?
- Kuka voi olla kirjailija?
- Kuka on kirjoittanut kirjat, joita luet?

Kysymysten tarkoituksena on herättää huomaamaan, millaisia tarinoita ja hahmoja olemme tottuneet näkemään ja antaa oppilaille tilaa jakaa kokemuksiaan kirjallisuuden parissa. Keskustelun kautta voidaan hahmottaa, minkälaisia näkemyksiä oppilailla on kirjallisuudesta ja kirjailijoista. Keskustelua ei välttämättä tarvitse johtaa stereotyyppisten ajattelutapojen tai ennakkoluulojen äärelle, mutta mikäli sellaisia keskustelun aikana nousee, on niitä hyvä pyrkiä lempeästi haastamaan.

Yhteistä pohdintaa voi jatkaa tutkimalla oppilaiden lukemiseen liittyviä toiveita:

- Millaisia tarinoita haluaisit lukea?
- Mihin asioihin itse samaistut kirjoissa?
- Millaisia päähenkilöitä haluaisit nähdä kirjoissa?
- Mistä itsellesi vieraista aiheista tai teemoista haluaisit lukea?

LUKEMAAN VIRITTÄYTYMINEN

Kirjaennustajat

Ennen lukemista tutustu oppilaiden kanssa kirjan kansikuvaan. Tarkastelkaa sitä rauhassa ja tehkää havaintoja siitä, mitä kuva kertoo kirjasta jo ennen ensimmäisen sivun lukemista.

Voitte pohtia vastauksia esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä näet kirjan kannessa?
- Mihin tapahtumat voisivat kansikuvan perusteella sijoittua?
- Kuka saattaisi olla kirjan päähenkilö? Miksi ajattelet niin?
- Mitä värejä kannessa on? Mitä ne kertovat kirjan tunnelmasta?
    - Vaikuttaako kirja hauskalta, jännittävältä, surulliselta tai joltain muulta. Miksi?

Kirjaa oppilaiden ajatuksia yhteiseen ajatuskarttaan. Lukemisen aikana ja sen jälkeen voitte palata ennustuksiin ja pohtia, mitkä niistä toteutuivat ja mitkä asiat tulivat yllätyksinä.

Kirjakurkkaukset

Asettele tai piilota kirjat eri puolille luokkaa. Anna oppilaille lyhyt hetki (10-30 sekuntia), jonka aikana he etsivät ja valitsevat itselleen yhden kirjan. Kun oppilaat ovat valinneet kirjan, käynnistä muutaman minuutin ajastin näkyvälle paikalle. Oppilaat avaavat valitsemansa kirjan satunnaisesta kohdasta ja lukevat sitä sen verran kuin ehtivät. Kun aika päättyy, oppilaat palauttavat kirjan takaisin paikalleen. Käynnistä jälleen lyhyt ajastin uuden kirjan valitsemista varten. Toista tehtävä useita kertoja, jotta oppilaat ehtivät kurkistaa useisiin kirjoihin. Tehtävän lopuksi oppilaat valitsevat lukemiensa kirjojen joukosta itseään eniten kiinnostavan kirjan ja perustelevat valintansa.

Kirjavinkkarit

Jaa oppilaat pienryhmiin ja anna jokaiselle ryhmälle eri kirja. Pyydä ryhmiä pohtimaan, kenelle he suosittelisivat kirjaa tutustumalla kirjan kansikuvaan, lukemalla takakannen tekstin sekä lukemalla kirjasta muutamia satunnaisia katkelmia. Jos kirjassa on kuvitusta, pyydä oppilaita tarkastelemaan myös sitä. Ohjaa oppilaita miettimään, millaisista aiheista kirja kertoo, millainen sen tunnelma vaikuttaa olevan, millaiselle lukijalle kirja voisi sopia ja millainen merkitys kuvituksella tai tekstin määrällä on lukukokemukseen. Lopuksi ryhmät esittelevät kirjansa muulle luokalle ja kertovat, millaiselle lukijalle suosittelisivat sitä. Oppilaat voivat esittelyjen perusteella valita itselleen sopivimman kirjan.

KIRJA-ESITTELYT

Huomioithan, että kirjojen sisältökuvaukset sisältävät juonipaljastuksia!

ANISA TAHTOO KIERRÄTTÄÄ, SALAADO QASIM

Teemat: Ympäristö, kierrätys, kestävä elämäntapa ja yhteisöllisyys

Lajityyppi: Kuvakirja, arjen tarina

Ikäsuositus: 5+

Sivumäärä: 32

Anisa tahtoo kierrättää käsittelee kierrätystä, lajittelua ja ympäristövastuuta lapsen arjen näkökulmasta. Huom! Teoksessa on hyvin vähän tekstiä ja sitä kannattaa hyödyntää ensisijaisesti johdatuksena kierrätysteemaan.

Sisältö: Kakkosluokkalainen Anisa viihtyy luonnossa ja välittää ympäristöstä. Koulussa hän on oppinut kierrättämisen merkityksestä sekä roskaamisen haitoista, ja nyt hän haluaa toimia ympäristön hyväksi myös omassa arjessaan.

Anisa päättää opettaa pikkusiskoaan kierrättämään. Hän kerää roskia ystävänsä kanssa ja osallistuu perheensä kanssa naapuruston pihakirpputorille. Tarinan edetessä Anisa huomaa, että pienilläkin teoilla voi vaikuttaa ympäristön hyvinvointiin. Myös hauska roskajahtileikki innostaa pitämään koulun ympäristön siistinä.

Miksi valita tämä kirja: Representaation kannalta on hienoa, että Anisa saa olla vain oma itsensä. Tarinan kautta ei käsitellä esimerkiksi rasismia tai Anisan etnistä taustaa, vaan aidosti Anisan mielenkiinnon kohteita ja kirjan tärkeää teemaa, ympäristötietoisuutta. Anisa toimii aktiivisena esimerkkinä, joka innostaa myös muita toimimaan yhteisen hyvän puolesta.

Kirja on kuvakirja, jossa on hyvin vähän tekstiä. Selkeät ja värimaailmaltaan pirteät kuvitukset elävöittävät kerrontaa ja tekevät kirjasta sopivan hitaammille lukijoille. Kierrätysteemaisen tehtävän apuna voi käyttää kirjan lopusta löytyviä kierrättämiseen ja roskien lajitteluun liittyviä kuvitettuja ohjeita.

Teos toimii hyvänä lähtökohtana kestävän elämäntavan käsittelyyn nuorimpien koululaisten kanssa. Tarina näyttää konkreettisten esimerkkien kautta, kuinka jokainen voi omalla toiminnallaan edistää ympäristön suojelemista.

Lukupiirikysymykset:

- Mitä tavaroita Anisan perhe saattaisi myydä pihakirpputorilla tai millaisia löytöjä Anisa saattoi itse tehdä kirpputorilla?
- Oletko sinä joskus käynyt pihakirpputorilla? Mitä siellä oli ja ostitko jotain?
- Mistä muista asioista Anisa voisi olla kiinnostunut ympäristön lisäksi? Käytä mielikuvitusta.
- Millä tavoin sinä huolehdit ympäristöstäsi kotona ja koulussa?

Tehtäväideoita:

- Tutkikaa ympäristöä ja kerätkää turvallisia roskia esimerkiksi koulun pihalta, luokkahuoneesta tai omasta kodista. Miten kerätyt roskat lajitellaan?
- Ottakaa yhdessä selvää erilaisista keksinnöistä ja ratkaisuista, joilla voidaan vähentää ympäristöön kohdistuvaa kuormitusta ja edistää kestävää elämäntapaa.

Tehtäväohjeita:

- **Kierrätysjulisteet**

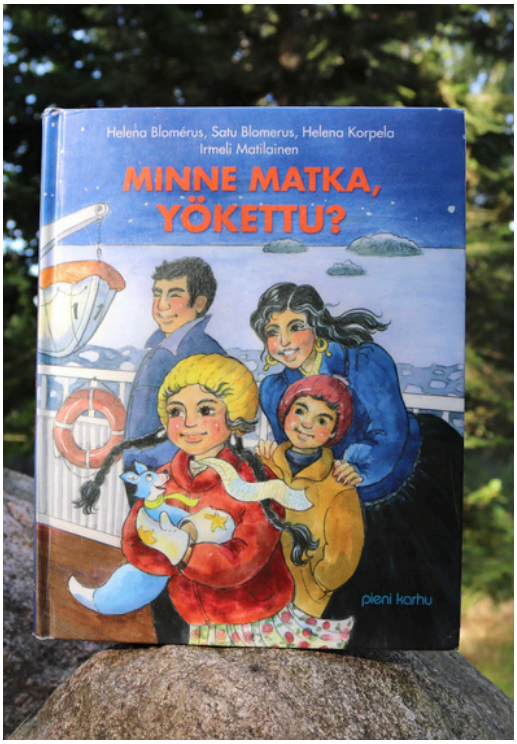

MINNE MATKA, YÖKETTU? BLOMÉRUS, BLOMERUS, KORPELA, MATILAINEN

(Yökettu, osa 2)

Teemoja: Perhe, sukuhistoria, siirtolaisuus, muistot ja yhteenkuuluvuus

Lajityyppi: Kuvakirja, realistinen perhetarina

Ikäsuositus: 5+

Sivumäärä: 36

Minne matka, Yökettu? käsittelee sairastumista, sukupolvien välisiä suhteita ja siirtolaisuuden historiaa lapsen näkökulmasta. Kirja tutustuttaa lukijan Suomen romanien historiaan ja kulttuuriperintöön osana perheen tarinaa. Huom! Kirjassa käsitellään läheisen vakavaa sairastumista.

Sisältö: Romanityttö Mira ja hänen perheensä matkustavat laivalla Ruotsiin tapaamaan vakavasti sairastunutta Taisto-isosetää. Mukaan tulee myös Yökettu, Miran ystävä, jota kukaan muu ei näe. Laivamatkan aikana sisarukset pohtivat tulevaa vierailua, ja Ruotsissa perheen jälleennäkeminen on koskettava.

Vierailun aikana vaari ja mummo kertovat Taisto-isosedän elämästä sekä omista isovanhemmistaan. Tarinat avaavat perheen historiaa, muuttoa Ruotsiin työn perässä sekä sodan vaikutuksia aiempiin sukupolviin.

Lopussa yhteiset tulevaisuudensuunnitelmat tuovat tarinaan lohtua ja toivoa.

Miksi valita tämä kirja: Tarina käsittelee surua sekä huolta lempeällä, lapsen ikätasolle sopivalla tavalla. Lohdullinen loppu kokoaa yhteen perheen historian ja vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tarinan avulla voidaan keskustella turvallisesti vaikeista elämänvaiheista sekä korostaa yhdessäolon merkitystä.

Teos avaa Suomen romanien historiaa ja kulttuuriperintöä sukupolvien kokemusten kautta. Romanikulttuuri näkyy kirjassa luontevana osana arkea niin kuvituksessa kuin pienissä kulttuurisissa yksityiskohdissa.

Lukupiirikysymykset:

- Mikä luulet Yöketun olevan? Miksi se lähtee kaikkialle Miran mukaan?
- Miltä uskot Mirasta ja hänen perheenjäsenistään tuntuneen, kun he saivat tiedon Taisto-isosedän sairastumisesta?
- Miltä Miran sukulaisista mahtaa tuntua, kun he tapaavat toisensa pitkän ajan jälkeen Ruotsissa? Entä millaisia tunteita vierailun päättyminen ja hyvästit herättävät?
- Miksi perheet ja sukulaiset joskus asuvat eri maissa? Miltä se tuntuu tai uskot sen tuntuvan?

Tehtäväideoita:

- Miran Ruotsissa asuvat sukulaiset saapuvat vierailulle Suomeen kesällä. Minkälainen vierailusta tulee? Mitä kaikkea perhe voisi tehdä yhdessä? Piirrä ja kirjoita. Voit myös tehdä vierailusta lyhyen sarjakuvan.

Tehtäväohjeita:

- **Hahmon matkalaukku**
- **Matkailumestarit**
- **Sarjakuvapohja (Liite)**

POIKA JA HAME, JANI TOIVOLA (Roni-sarja, osa 1)

Kuvittanut: Saara Obele

Teemat: Identiteetti, itsensä hyväksyminen, sukupuolinormit ja yhdenvertaisuus

Lajityyppi: Kuvakirja

Ikäsuositus: 6+

Sivumäärä: 40

Poika ja hame on Roni-sarjan ensimmäinen osa. Teos käsittelee koskettavasti lapsen kokemusta siitä, millaista on tulla hyväksytyksi omana itsenään. Tarina rohkaisee pohtimaan sukupuolinormeja, rohkeutta ja omana itsenään olemista lempeällä tavalla. Huom! Kirjassa käsitellään koulukiusaamista sekä vanhemman kykenemättömyyttä tukea lastaan normeista poikkeavan identiteetin kehittymisessä.

Sisältö: Roni on alakouluikäinen poika, joka haaveilee saavansa käyttää hametta, sillä se saa hänet tuntemaan olonsa vapaaksi. Ronin äiti suhtautuu kuitenkin ajatukseen kielteisesti ja on aiemmin suuttunut nähtyään tämän sovittavan äidin hameita.

Eräänä yönä Roni pukee ylleen äitinsä punaisen hameen ja päättää seuraavana päivänä ottaa sen salaa mukaansa kouluun. Välitunnilla hän pukee hameen ylleen, mutta joutuu pilkan kohteeksi muiden oppilaiden huomatessa sen.

Ikävästä tilanteesta huolimatta Roni löytää lopulta rohkeuden olla oma itsensä. Myös Ronin äiti pyytää anteeksi aiempaa suhtautumistaan ja hyväksyy poikansa sellaisena kuin tämä on.

Miksi valita tämä kirja: Kirja käsittelee hienosti pelon voittamista ja uskallusta olla oma itsensä muiden edessä. Tarina kuvaa puhuttelevasti sitä, miten itselle tärkeiden asioiden ilmaiseminen voi tuntua pelottavalta, mutta myös samanaikaisesti vapauttavalta. Kotimainen konteksti lisää tarinan samaistuttavuutta.

Teoksessa käsitellään sukupuolirooleja ja sukupuolinormien rikkomista lapsen ikätasolle sopivalla tavalla. Siitä huolimatta, että Ronin äiti suhtautuu hameen käyttöön negatiivisesti, on Ronin isoäiti alusta asti kannustava. Tarina kannustaakin lukijaa hyväksymään erilaisuutta ja vahvistaa ajatusta siitä, että jokaisella on oikeus olla oma itsensä.

Kuvituksen sävykäs värimaailma tukee tarinan etenemistä ja auttaa lukijaa tulkitsemaan juonenkäänteitä. Teos sopii helposti omaksuttavan tarinan myötä erinomaisesti tukea tarvitseville lukijoille sekä niille, joiden suomen kielen taito on kehittymässä.

Lukupiirikysymykset:

- Miksi Ronia jännittää hameen käyttäminen?
- Miksi Ronin äiti kieltää hameen käytön?
- Miten rohkaisisit Ronia kokeilemaan jotain uutta?
- Toimivatko luokan oppilaat oikein nähdessään Ronin ensimmäistä kertaa hameeseen pukeutuneena?
- Miltä sinusta tuntui, kun näit Ronin onnellisena hameeseen pukeutuneena?
- Millaisista leluista ja asuista itse pidät?

Tehtäväideoita:

- Piirrä kuva itsestäsi onnellisena ja omana itsenäsi. Mitä ja keitä ympärilläsi on?
- Etsi sivu, jossa värit kuvaavat iloista/jännittävää/surullista tunnelmaa. Esittele kuva muille, ja kerro mitä tunnetilaa värit kuvaavat.
- Ottakaa yhdessä selvää vaatetukseen liittyvistä normeista eri kulttuureissa ja eri aikakausina. Miten ne ovat muuttuneet? Millä tavoin ihmiset ovat myös rikkoneet niitä?

Tehtäväohjeita:

- **Henkilöhahmon oma huone**
- **Mitä olisin tehnyt toisin?**

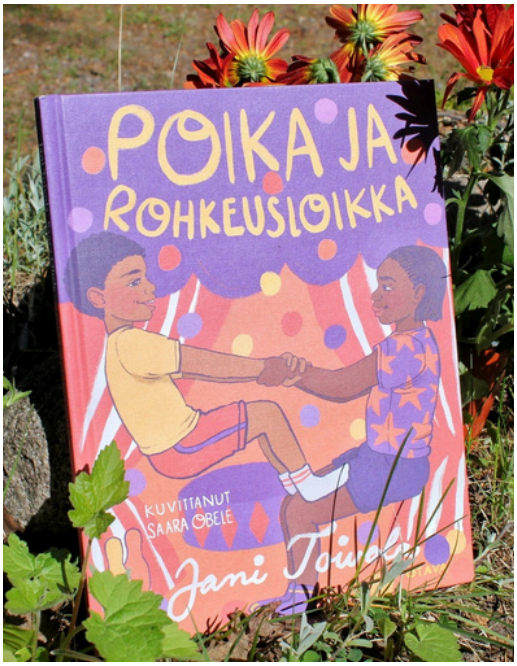

POIKA JA ROHKEUSLOIKKA, JANI TOIVOLA (Roni-sarja, osa 3)

Kuvittanut: Saara Obele

Teemat: Rohkeus kokeilla uutta, itseluottamus, ystävyys, jännityksen käsittely ja yhteisöön kuuluminen

Lajityyppi: Kuvakirja

Ikäsuositus: 6+

Sivumäärä: 40

Poika ja rohkeusloikka on Roni-sarjan kolmas osa. Teos käsittelee uuden kokeilemista, jännityksen voittamista ja ystävyyden syntymistä. Moninaisuuden teema näyttäytyy luonnollisena osana tarinaa: Roni kohtaa uudessa harrastuksessaan toisen POC-lapsen, mikä on hänelle merkityksellinen kokemus.

Sisältö: Ronin äiti ilmoittaa hänet sirkuskouluun. Uusi harrastus jännittää Ronia kovasti. Häntä pelottaa, ettei hän osaa mitään tai että ryhmän ohjaaja ei ole mukava. Äiti kuitenkin rauhoittelee Ronia ja lupaa odottaa tätä oven ulkopuolella.

Ensimmäinen harrastuskerta sujuu odotettua paremmin ohjaajan osoittautuessa lempeäksi ja kannustavaksi. Sirkuksessa Roni tutustuu myös uuteen ystävään Viimaan, joka on myös ruskea. Viiman kanssa Roni uskaltautuu kokeilemaan yhdessä asioita, jotka aluksi tuntuvat pelottavilta.

Miksi valita tämä kirja: Tarina näyttää lempeällä tavalla, kuinka turvallisten aikuisten ja luotettavien ystävien tuella jännitys voi vähitellen muuttua rohkeudeksi. Tarinassa kuvataan lisäksi sitä, miltä voi tuntua kohdata toinen POC-lapsi. Yhtäkkiä Roni ei olekaan enää ainoa muista erottuva lapsi. Kotimainen konteksti lisää tarinan samaistuttavuutta.

Selkeä ja sävykäs kuvitus tukee tarinan etenemistä ja auttaa lukijaa tulkitsemaan juonenkäänteitä. Teos sopii helposti omaksuttavan tarinan myötä erinomaisesti tukea tarvitseville lukijoille sekä niille, joiden suomen kielen taito on kehittymässä.

Lukupiirikysymykset:

- Miltä Ronista tuntui aloittaa uusi harrastus?
- Mitkä asiat auttavat Ronia ja Viimaa pelon ja jännityksen kanssa?
- Voiko jännityksen läpi kävellä? Mitä sillä tarkoitetaan?
- Miltä Ronista tuntui, kun Viima saapui sirkukseen?
- Etsi kirjasta sivu, jossa Roni näyttää jännittyneeltä. Mikä tekstissä tai kuvituksessa kertoo sinulle, että Ronia jännittää?
- Missä kohtaa kehossa jännitys tai pelko tuntuu?

Tehtäväideoita:

- Mitä luulet sirkustunneilla tapahtuvan seuraavalla viikolla? Piirrä tai kirjoita.
- Pohdi ja kirjoita: Missä tilanteessa sinä olet ensin jännittänyt jotakin ja voittanut sitten jännityksesi?

Tehtäväohjeita:

- **Ystäväkirja**
- **Tilanne uusiksi**

KULJE KANSSAMME: SUOMEN ROMANIEN HISTORIAA LAPSILLE; BLOMERUS, KORPELA, ROTH JA MATILAINEN

Teemat: Romanien historia, kulttuuriperintö, identiteetti, perhe ja yhteisöllisyys

Lajityyppi: Tietokirja, sarjakuva

Ikäsuositus: Alakouluikäiset

Sivumäärä: 72

Kulje kanssamme: Suomen romanien historiaa lapsille käsittelee Suomen romanien historiaa, kulttuuria ja arkea sekä sitä, miten perinteet, perhe ja yhteisö ovat muovanneet romanien elämää eri aikoina. Huom! Kirjassa käytetään muutamaan otteeseen vanhentunutta termiä romaneista. Alussa selvennetään, että kyseinen nimitys on vanhentunut ja että nykyään käytetään sanaa romani. Vanhentunut nimitys esiintyy kuitenkin myöhemmin sarjakuvahahmojen puheissa.

Sisältö: Sarjakuvan keinoja hyödyntävä tietokirja johdattaa lukijan tutustumaan Suomen romanien historiaan ja kulttuuriin 1500-luvulta nykypäivään. Sivuilla seikkailevat lapset ottavat yhdessä lukijan kanssa selvää muun muassa romanikielestä, pukeutumisesta, asumisesta, uskonnosta, musiikista sekä työn ja toimeentulon historiasta oman elämänsä ja perheensä kautta. Myös lukijalle esitetään kysymyksiä ja häntä kannustetaan kertomaan omasta perheestään ja kulttuuristaan lukemisen lomassa.

Miksi valita tämä kirja: Erityisen kiinnostavaa teoksessa on sen kotimainen konteksti. Romanien historia tuodaan osaksi Suomen historiaa, mikä auttaa hahmottamaan romanien asemaa ja kulttuuriperintöä osana suomalaista yhteiskuntaa.

Sarjakuvan hyödyntäminen osana teosta tekee sen sisällöstä helposti lähestyttävän ja visuaalisesti havainnollistavan. Romanikulttuuri on kirjan varsinainen aihe, ja sitä kuvataan arvokkaasti romanien oman historian, kulttuurin ja arjen näkökulmasta. Samalla kirjassa käsitellään myös romanien kohtaamaa syrjintää typistämättä romanikulttuuria pelkästään vaikeuksiin.

Selkeän rakenteensa ansiosta kirja soveltuu hyvin tiedonhankintaan esimerkiksi esitelmien tai muiden koulutehtävien tueksi. Kuvitus on yksityiskohtaista ja värikästä, ja tietokirjan sisältämä tieto välittyy onnistuneesti sen kautta. Erityisesti pukeutuminen ja käsityöt hyötyvät kirjan visuaalisesta esitystavasta. Lisäksi teos aktivoi lukijaa kertomaan omasta perheestään ja kulttuuristaan, lukijalle suunnattujen kysymysten kautta.

Lukupiirikysymykset:

- Mitä uutta opit kirjasta? Mikä oli sinulle jo tuttua?
- Miten kirjassa esitelty mennyt aika eroaa nykyajasta ja sinun elämästäsi? Mitä yhtäläisyyksiä niissä on?
- Mitä asioita aiempien sukupolvien ihmiset olisivat voineet ihmetellä nykyajassa?
- Millaiseksi sinä kuvittelet tulevaisuuden?

Tehtäväideoita:

- Pohdi 1–3 kirjasta oppimaasi uutta asiaa. Kerro asiat vierustoverillesi.
- Selvitä jotain oman perheesi tai sinulle tärkeiden ihmisten historiasta. Haastattele sukulaista tai läheistä aikuista.
- Mitä eri kansoja Suomessa elää? Selvitä ja listaa.

Tehtäväohjeita:

- **Minäkollaasi**

ILMENTÄJIEN ENNUSTUS, ANGIE THOMAS

(Nic Blake ja ihmeelliset, osa 1)

Suomentanut: Ilkka Rekiaro

Teemat: Identiteetti, perhe ja suku, rohkeus ja oikeudenmukaisuus

Lajityyppi: Romaani, fantasia, seikkailu

Ikäsuositus: 8+

Sivumäärä: 320

Ilmentäjien ennustus on Nic Blake ja ihmeelliset -sarjan ensimmäinen osa. Se käsittelee oman identiteetin rakentumista, perhesalaisuuksia sekä vallankäyttöä ja ennakkoluuloja fantasiamaailmassa, joka ammentaa afrikkalaisesta mytologiasta sekä afroamerikkalaisesta kulttuuriperinnöstä.

Sisältö: Nic on 12-vuotias ilmentäjä, joka asuu kahdestaan isänsä Maxwellin kanssa ei-ihmeellisten maailmassa Mississippissä. Ilmentäjillä on Afrikasta juontuvat yliluonnolliset voimat, ja heidän lisäkseen maailmassa elää myös muita ihmeellisiä olentoja.

Nic saa tietää, että hänellä on äiti ja kaksoisveli Alex ihmeellisten maailmassa, ja että isä on vienyt Nicin vauvana ei-ihmeellisten maailmaan kertomatta siitä kenellekään. Maxwellin uskotaan varastaneen samalla ihmeellisten viranomaisilta vaarallisen aseen, jolla pystyy tuhoamaan koko ihmeellisten maailman. Isän, äidin ja perhetutun jouduttua vangituiksi Nic lähtee yhdessä Alexin ja parhaan ystävänsä JP:n kanssa etsimään kadonnutta asetta ja todistamaan heidän syyttömyytensä.

Matkan aikana kolmikko kulkee ihmeellisten maailmassa, kohtaa erilaisia olentoja ja selvittää perheeseensä liittyviä salaisuuksia. Lopulta kadonnut ase paljastuu lohikäärmeeksi, jota Nic pystyy yllätyksekseen hallitsemaan. Samalla Nic saa tietää ennustuksesta, jonka mukaan hänen kohtalonsa liittyy koko ihmeellisten maailman tulevaisuuteen. Kirjan loppu jää avoimeksi ja tarina jatkuu sarjan toisessa osassa.

Miksi valita tämä kirja: Teoksessa fantasiaelementit kietoutuvat kiinnostavasti afrikkalaiseen mytologiaan sekä Yhdysvaltojen mustien historiaan ja kansantarinoihin. Kirja tarjoaa näin lapsille helposti lähestyttävän tavan tutustua afroamerikkalaiseen kulttuuriperintöön, ja sitä voikin hyödyntää esimerkiksi kansantarinoiden tai Yhdysvaltojen historian käsittelyn yhteydessä.

Sisarusten välisissä keskusteluissa käsitellään rasismin vaikutuksia Yhdysvalloissa ja pohditaan, millainen maailma olisi ilman rasismia. Näiden teemojen kautta tarina johdattaa lukijan pohtimaan yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden teemoja.

Kirja toimii erityisen hyvin enemmän haastetta kaipaaville lukijoille sekä niille, jotka innostuvat historiallisista romaaneista, mytologiasta sekä fantasiaelementeistä. Huomioithan, että tekstissä on sekoitettu puhekieltä kirjakielen joukkoon.

Lukupiirikysymykset:

- Kuka Nicin ja JP:n kohtaamista ihmeellisistä jäi sinulle erityisesti mieleen?
- Mitä ajattelit, kun sait tietää isän vieneen Nicin lapsena pois ihmeellisten maailmasta?
- Muuttuiko näkemyksesi isän teosta lukemisen aikana?
- Mitä asioita ihmeellisten maailmasta toivoisit todelliseen maailmaamme?
- Miten eriarvoisuus näkyy ihmeellisten ja ei-ihmeellisten maailmassa?
- Opitko kirjasta jotain uutta afroamerikkalaisesta historiasta tai kulttuuriperinnöstä?

Tehtäväideoita:

- Kuvittele, mikä taikavoima ja hohde sinulla voisi olla ihmeellisten maailmassa. Kirjoita tai piirrä.
- Valitse jokin ihmeellisen maailman hahmoista ja piirrä hänestä kuva. Käytä mielikuvitusta apuna!

Tehtäväohjeita:

- **Mitä olisin tehnyt toisin?**
- **Uutinen kirjan tapahtumasta**

TYTÖT KUIN TUULISPÄÄT, MICHELE ASSARASAKORN & NATHAN FAIRBAIRN

(Kuonokamut, osa 1)

Suomentanut: Jouko Ruokosenmäki

Teemat: Ystävyys, vastuu, yrittäjyys ja ristiriitojen ratkaiseminen

Lajityyppi: Sarjakuvaromaani, ystävyystarina

Ikäsuositus: 8+

Sivumäärä: 176

Tytöt kuin tuulispäät on Kuonokamut-sarjan ensimmäinen osa. Se käsittelee ystävyyttä, yhteistyötä, yrittäjyyttä, vastuun jakamista ja ristiriitojen ratkaisemista, kun Gabby ja ystävykset perustavat koirien ulkoilutusyrityksen.

Sisältö: Viidesluokkalainen Gabby on ystävä kuudesluokkalaisten Priyan ja Mindyn kanssa. Tytöt ovat keskenään hyvin erilaisia. Priya on koulun paras jalkapalloilija. Mindy on kiinnostunut muodista ja hän asuu äitinsä kanssa kahdestaan. Gabby taas lukee paljon ja soittaa pianoa. Heitä kuitenkin yhdistää rakkaus eläimiin ja se, ettei kukaan heistä voi saada omaa lemmikkiä.

Kaverukset perustavat koiranulkoilutusyrityksen VUHHin saadakseen eläimiä elämäänsä. Yrityksen pyörittäminen ei kuitenkaan suju ongelmitta, sillä Priya joutuu tasapainoilemaan harrastuksensa ja yrityksen välillä, Mindy keskittyy Gabbyn mielestä liikaa rahaan ja Gabby pelkää, että kaverukset ovat liian erilaisia ollakseen ystäviä.

Lopulta suuri riita saadaan sovittua, ystävykset löytävät yhteiset pelisäännöt yrityksen pyörittämiseen ja huomaavat, että erilaisuudesta huolimatta ystävyys kantaa.

Miksi valita tämä kirja: Kirja kuvaa alakouluikäisten ystävyyttä uskottavalla ja monipuolisella tavalla. Ristiriidat ovat luonteva osa tarinaa, ja vaikeista tunteista puhumisen sekä asioiden selvittämisen merkitys korostuu ikätasoisesti niiden kautta. Keskenään hyvin erilaisilla ystävyksillä on erilaiset taustat, perhetilanteet, persoonat ja kiinnostuksen kohteet.

Sarjakuvamuoto sekä pirteä ja ilmeikäs kuvitus tukevat tarinan ymmärtämistä, helpottavat tekstin tulkintaa ja voivat innostaa myös sellaisia lukijoita, joille pitkät romaanit tuntuvat haastavilta. Lisäksi sarjakuvamuoto tekee tarinasta helposti lähestyttävän myös lukijoille, joiden suomen kielen taito on vielä kehittymässä. Teos sopii erityisesti eläimistä innostuville lukijoille.

Lukupiirikysymykset:

- Mistä syistä kukaan kaveruksista ei voi ottaa omaa lemmikkiä?
- Millä eri tavoilla Mindy, Priya ja Gabby yrittävät viettää aikaa eläinten kanssa? Miksi heidän ensimmäiset suunnitelmansa eivät onnistu?
- Mitä eri ammatteja Mindyn, Priyan ja Gabbyn vanhemmilla on?
- Minkälaiset asiat tekevät Gabbysta, Priyasta ja Mindysta erilaisia? Mitkä asiat puolestaan yhdistävät heitä?
- Voivatko erilaiset ihmiset olla keskenään ystäviä? Perustele vastauksesi.

Tehtäväideoita:

- Piirrä tai kirjoita: Minkälaiset asiat yhdistävät sinua ja ystäviäsi? Millä tavoin olette erilaisia?
- Ota selvää jostakin lemmikkieläimestä. Mitä sen hoitaminen vaatii?
- Minkälaisen yrityksen voisit perustaa ystäviesi kanssa? Suunnitelkaa porukassa minkälaista toimintaa voisitte tarjota naapurustollenne ja mitä toiminnan aloittaminen vaatisi.
- Suunnittele ja piirrä VUHHille uusi logo.

Tehtäväohjeita:

- **Ystäväkirja**
- **Minäkollaasi**
- **Lukubingo (Liite)**

KIVENVARTIJA, KAZU KIBUISHI (Amuletti, osa 1)

Suomentanut: Jouko Ruokosenmäki

Teemat: Perhe, suru, rohkeus, sisaruus, toivo ja vastuun ottaminen

Lajityyppi: Sarjakuvaromaani, fantasia, kauhu

Ikäsuositus: 8+

Sivumäärä: 189

Kivenvartija on Amuletti-sarjan ensimmäinen osa. Se käsittelee surua, perhesuhteita, toivoa ja vaikeuksien kohtaamista fantasiamaailmaan sijoittuvan kauhuseikkailun kautta. Huom! Kirjassa käsitellään vanhemman kuolemaa ja vakavaa sairastumista. Tämä kannattaa ottaa huomioon kirjaa valittaessa.

Sisältö: Sarjakuva alkaa traagisella onnettomuudella, joka johtaa päähahmon, Emilyn, isän kuolemaan. Pian isän kuoleman jälkeen Emily muuttaa äitinsä ja pikkuveljensä Navin kanssa suvun vanhaan kartanoon, jonka omisti aikoinaan Emilyn mystisesti kadonnut isoisoisä.

Talosta sisarukset löytävät salaperäisen amuletin, joka varoittaa Emilyä perhettä uhkaavasta vaarasta. Kun hirviö sieppaa heidän äitinsä, lähtevät Emily ja Navin sen perään rinnakkaistodellisuuteen pelastaakseen äitinsä. Matkan aikana sisarukset kohtaavat Emilyn kadonneen isoisoisän ja joukon erikoisia olentoja sekä saavat tietää lisää amuletin voimista.

Tarinan loppu jää avoimeksi. Vaikka äiti saadaan pelastettua, on hän sairastunut vakavasti. Sisarukset päättävät lähteä yhdessä isoisoisän ja tämän omalaatuisten liittolaisten kanssa etsimään parannuskeinoa. Tarina jatkuu sarjan seuraavissa osissa.

Miksi valita tämä kirja: Sarjakuva yhdistää fantasian, kauhun ja seikkailun tavalla, joka vetoaa erityisesti vauhdikkaista, kauhuelementeillä höystetyistä fantasiatarinoista pitäviin lukijoihin. Fantasiaseikkailun myötä tarina käsittelee myös raskaita aiheita, kuten kuolemaa sekä vanhemman menettämisen pelkoa.

Vetävä juoni ja omaperäiset, ajoittain karmivat olennot pitävät yllä jännitystä koko tarinan ajan. Sarjakuvamuoto tekee tarinasta helposti lähestyttävän myös lukijoille, joiden suomen kielen taito on vielä kehittymässä ja innostaa sarjakuvista pitäviä lukevia tarttumaan kirjaan. Tarina jää lopussa avoimeksi, mikä herättää uteliaisuuden ja kannustaa lukemaan myös sarjan seuraavat osat.

Lukupiirikysymykset:

- Jäikö joku kirjan kohtaus erityisesti mieleesi?
- Mikä rinnakkaistodellisuuden olioista kiinnosti sinua eniten? Miksi?
- Amuletti on tarinan loppua kohden melko määräilevä. Mitä uskot jatkossa tapahtuvan?
- Onko amuletti mielestäsi hyvä vai paha vai kenties molempia? Miksi?
- Miltä loppu vaikutti? Jäitkö kaipaamaan jatkoa?
- Miten sarjakuvien lukeminen eroaa romaaneista? Tuovatko kuvat tarinaan jotakin lisää?

Tehtäväideoita:

- Kirjoita tai piirrä kuvitteellinen rinnakkaistodellisuus. Mitä siellä voisi olla?
- Piirrä oma taika-amulettisi. Millaisia voimia sillä on?
- Tutki sarjakuvan kuvituksia. Miten väreillä, ilmeillä tai muilla keinoilla voidaan kuvata eri tunnetiloja?

Tehtäväohjeita:

- **Hahmon matkalaukku**
- **Mitä olisin tehnyt toisin?**

PETO AIDAN TAKANA, MARCUS RASHFORD & ALEX FALASE-KOYA

(Aamupalaporukan tutkimukset, osa 1)

Kuvittanut: Marta Kissi

Suomentanut: Mika Kivimäki

Teemat: Ystävyys, erilaisuuden hyväksyminen ja toisten auttaminen

Lajityyppi: Romaani, jännitys, mysteeri, seikkailu

Ikäsuositus: 8+

Sivumäärä: 245

Peto aidan takana on Aamupalaporukan tutkimukset -sarjan ensimmäinen osa. Se käsittelee ystävyyden rakentumista, erilaisuuden hyväksymistä ja ongelmien ratkaisemista yhdessä. Teoksessa yhdistyvät mysteeri ja lämminhenkinen ystävyystarina, kun moninainen ystäväjoukko tekee yhteistyötä ja oppii tuntemaan toisensa mysteerin ratkomisen edetessä.

Sisältö: Marcus on 12-vuotias jalkapalloa harrastava poika. Eräänä päivänä hänen tärkeä jalkapallonsa katoaa koulun alueella olevan salaperäisen aidan taakse. Pallon menettäminen saa Marcuksen epäilemään itseään ja heikentää hänen intoaan jalkapalloon.

Saatuaan kutsun koulun Aamupalaetsivien kerhoon Marcus liittyy mukaan toiveenaan löytää kadonnut jalkapallo ja selvittää, mitä aidan taakse mystisesti katoaville esineille tapahtuu. Yhdessä Aamupalaetsiviin kuuluvien Staceyn, Lisen ja Asimin kanssa hän ryhtyy tutkimaan arvoitusta. Samalla ystävykset oppivat tuntemaan toisensa paremmin ja huomaavat, että jokaisella heistä on omat, toisistaan poikkeavat syynsä kuulua Aamupalaetsivien kerhoon.

Lopulta aidan taakse kadonneiden tavaroiden mysteeri saa yllättävän mutta loogisen selityksen, kun syylliseksi paljastuu tavaroita kerännyt kulkukoira.

Miksi valita tämä kirja: Kirjan vahvuus on ystävyyden puhutteleva teema. Ystävysten välinen yhteisöllisyys sekä lämmin vuorovaikutus Marcuksen ja hänen äitinsä välillä välittyvät lukijalle myönteisinä voimavaroina.

Sivujen hauska kuvitus, vaihtelevat fontit sekä tehostesanat elävöittävät tarinankerrontaa ja tukevat lukukokemusta visuaalisesti.

Kirjan toinen kirjoittaja, Marcus Rashford, on tunnettu englantilainen jalkapalloilija ja aktivisti, mikä saattaa herättää monien lasten kiinnostuksen teosta kohtaan. Lukukokemusta kannattaakin laajentaa tutustumalla kirjailijaan paremmin hänen urapolkunsa ja yhteiskunnallisen vaikuttamisensa kautta.

Lukupiirikysymykset:

- Jos koulussanne olisi Aamupalaetsivät, liittyisitkö mukaan? Miksi?
- Mitä muita kerhoja Ruthefordin koulussa on?
- Mikä oli jännittävin kohta kirjassa? Miksi?
- Osasitko aavistaa, että hirviö onkin kulkukoira?
- Miten kirjan kaverukset eroavat toisistaan? Millä tavoin he ovat samanlaisia?
- Pitääkö kavereilla olla aina samat harrastukset ja kiinnostuksen kohteet? Perustele vastauksesi.

Tehtäväideoita:

- Suunnitelkaa itseänne kiinnostava kerho kouluunne. Mitä kerhossa tehdään ja mitkä ovat sen tavoitteet? Tehkää pienryhmissä suunnitelmat ja esitelkää ne koko luokalle.
- Mitä vahvuuksia sinä toisit Aamupalaetsivien kerhoon? Kirjoita tai piirrä.

Tehtäväohjeita:

- **Ystäväkirja**
- **Lukubingo (Liite)**

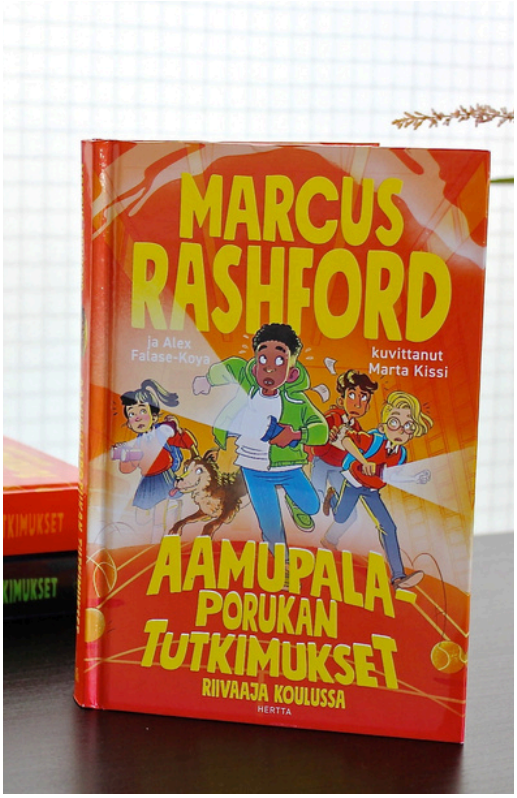

RIIVAAJA KOULUSSA, MARCUS RASHFORD & ALEX FALASE-KOYA

(Aamupalaporukan tutkimukset, osa 2)

Kuvittanut: Marta Kissi

Suomentanut: Mika Kivimäki

Teemat: Ystävyys, ryhmään kuuluminen, itseluottamus ja rohkeus

Lajityyppi: Romaani, jännitys, mysteeri

Ikäsuositus: 8+

Sivumäärä: 265

Riivaaja koulussa, Aamupalaporukan tutkimukset -sarjan toinen osa, käsittelee ystävyyttä, yhteistyötä, suorituspaineita ja omiin kykyihin uskomista jännittävän koulumysteerin kautta. Huom! Vaikka kirja on Aamupalaporukan tutkimukset -sarjan jatko-osa, voi sen lukea myös itsenäisenä teoksena.

Sisältö: Kaksitoistavuotias Marcus kuuluu yhdessä ystäviensä Staceyn, Lisen ja Asimin kanssa Aamupalaetsiviin, jotka selvittävät koulussa tapahtuvia erikoisia mysteerejä.

Viime aikoina kerholla on kuitenkin ollut huonoa tuuria, ja useat tapaukset ovat jääneet ratkaisematta. Marcus pelkää, että Aamupalaetsivien kerho hajoaa ja hän menettää uudet ystävänsä. Kun koripallojoukkueen kapteeni pyytää apua joukkuetta vainoavan kirouksen selvittämiseen, Marcus näkee mahdollisuuden palauttaa kerhon maine.

Ystävykset ryhtyvät tutkimaan koulun liikuntasalissa liikkuvaa salaperäistä varjohahmoa samalla kun koulun toinen kerho, Sanomalehtiporukka, kilpailee heidän kanssaan tapauksen ratkaisemisesta.

Lopulta riivaajaksi paljastuu itseluottamuksensa menettänyt koripallojoukkueen kapteeni Gbenga, joka on harjoitellut salaa koululla kehittyäkseen entistä paremmaksi pelaajaksi.

Miksi valita tämä kirja: Ystävysten välinen yhteisöllisyys on vahvasti läsnä tarinassa. Hauska kuvitus, tehostesanat ja vaihtelevat fontit elävöittävät tekstiä ja tekevät lukukokemuksesta innostavan. Tässä osassa myös lukeminen nousee tärkeäksi osaksi tarinaa, Marcuksen viettäessä äitinsä kanssa yhteisiä lukuhetkiä. Muutkin Aamupalaporukan jäsenet pitävät lukemisesta.

Kirja tarjoaa hyvän mahdollisuuden keskustella suorituspaineista, epäonnistumisen pelosta, avun pyytämisen tärkeydestä ja siitä, ettei haasteiden kanssa tarvitse jäädä yksin.

Kirjan toinen kirjoittaja, Marcus Rashford, on tunnettu englantilainen jalkapalloilija ja aktivisti, mikä voi innostaa myös vähemmän lukevia tarttumaan teokseen. Lukukokemusta kannattaakin laajentaa sekä syventää tutustumalla kirjailijaan paremmin hänen urapolkunsa ja yhteiskunnallisen vaikuttamisensa kautta.

Lukupiirikysymykset:

- Jos sinun koulussasi olisi Aamupalaetsivät, liittyisitkö mukaan? Miksi?
- Mikä oli jännittävin kohta kirjassa? Miksi?
- Olisitko arvannut, että koripallojoukkueen kapteeni Gbenga onkin riivaaja?
- Millaisia kirjoja uskot kirjan kaverusten lukevan? Mitä kirjaa itse suosittelisit heille?
- Minkälaisissa tilanteissa avun pyytäminen on tärkeää? Miksi?
- Miksi avun pyytäminen voi joskus tuntua vaikealta?

Tehtäväideoita:

- Kirjoita tai piirrä tarina oman koulunne kuvitteellisesta hirviöstä. Millainen se voisi olla ja missä koulunne salaisessa paikassa se voisi piileksiä?
- Miettikää yhdessä, miten eri tavoin voi pyytää apua toisilta oppilailta, vanhemmilta tai muilta aikuisilta. Mitä tapoja voisitte hyödyntää erityisesti omassa luokassanne?

Tehtäväohjeita:

- **Uutinen kirjan tapahtumasta**
- **Kirjailijaesitelmä (Liite)**

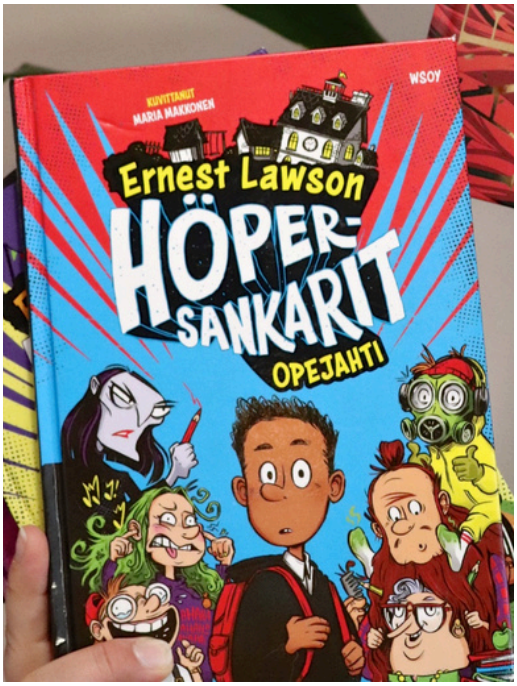

OPEJAHTI, ERNEST LAWSON (Höpersankarit, osa 1)

Kuvittanut: Maria Makkonen

Teemat: Ystävyys, erilaisuuden hyväksyminen, ennakkoluulot ja rohkeus

Lajityyppi: Romaani, huumori, fantasia, mysteeri

Ikäsuositus: 9+

Sivumäärä: 120

Opejahti on Höpersankarit-kirjasarjan ensimmäinen osa, jossa huumori ja mysteeri kulkevat rinnakkain. Vaikka tarinassa on yliluonnollisia voimia, ne ovat tarkoituksella arkisia ja hassuja. Hullunkuristen höpervoimien keskellä Taavi on tavallinen poika erilaisessa yhteisössä.

Sisältö: Taavin isä on legendaarinen höpersankari, joka saa töitä Höpsövaaran ei-niin-peruskoulusta. Koulu on tarkoitettu höpersankareille, lapsille, joilla on hassuja ja melko turhia yliluonnollisia voimia. Isän uudesta työpaikasta johtuen Taavin on mentävä oppilaaksi samaan kouluun, vaikkei hänellä itsellään ole höpervoimia.

Osa koulun lapsista ottaa Taavin vastaan ystävällisesti, kun taas osan mielestä tavisten ei tulisi käydä höpersankareiden koulua. Ensimmäinen päivä on haastava. Korianteri-Kiia ja Nauru-Noel kuitenkin nappaavat Taavin mukaan opejahtiin. Kolmikko pyrkii selvittämään, mitä kesälomalla kadonneille opettajille on tapahtunut.

Lopulta kaverusten nokkelien toimien johdosta selviää, että kadonneiden opettajien taustalla onkin rehtori Perunainen, joka paljastuu höpersankareita halveksuvaksi tavikseksi.

Miksi valita tämä kirja: Kirja käsittelee erilaisuuden ja joukkoon kuulumisen teemoja ikätasoisesti sopivalla tavalla. Siitä huolimatta, että Taavi on koulun ainoa POC-lapsi, hänen ulkopuolisuuden kokemuksensa ei liity ihonväriin vaan siihen, että hän on ainoa oppilas, jolla ei ole höpervoimia. Tarinassa käännetään tavallinen asetelma päälaelleen. Tällä kertaa enemmistö onkin erilainen ja ennakkoluuloja kohtaa se, jolla ei ole mitään erityiskykyä. Fantasiamaailmaan sijoittuva lähtökohta luo näin turvallisen etäisyyden vaikeisiin aiheisiin ja auttaa tarkastelemaan erilaisuuden kokemuksia ilman, että keskustelu kohdistuu suoraan todellisen elämän ihmisryhmiin tai lukijoiden omiin taustoihin.

Sivuille ripoteltu sarjakuvamainen kuvitus, tehostesanat ja kirjan alusta löytyvä hahmogalleria tukevat lukukokemuksen etenemistä. Vähitellen mysteerin ratkaisua kohti liikkuva tarinankerronta sopii erityisesti lukijoille, jotka pitävät vauhdikkaista ja arvoituksellisista kertomuksista. Kotimainen konteksti lisää tarinan samaistuttavuutta.

Lukupiirikysymykset:

- Miksi Taavia jännittää ensimäinen päivä uudessa koulussa?
- Miten rohkaisisit Taavia ensimmäisenä koulupäivänä?
- Mikä höpervoima jäi sinulle erityisesti mieleen? Miksi?
- Voiko erilaisuus olla myös supervoima?
- Mistä asioista rehtori Perunainen voi päätellä, miltä toisesta ihmisestä tuntuu? Mihin asioihin sinä kiinnität huomiota, kun tulkitset toisen tunnetiloja?

Tehtäväideoita:

- Suunnittele itsesi höpersankarina. Piirrä tai kirjoita, millainen hassu höpervoima sinulla voisi olla.

Tehtäväohjeita:

- **Mitä olisin tehnyt toisin?**
- **Lukubingo (Liite)**

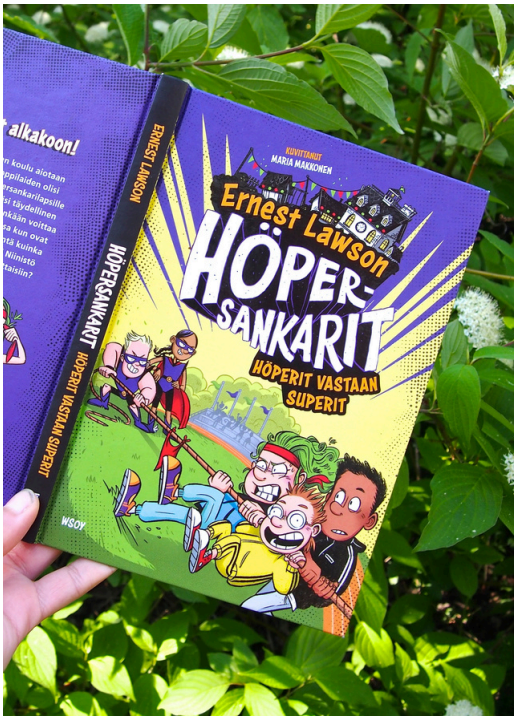

HÖPERIT VASTAAN SUPERIT, ERNEST LAWSON

(Höpersankarit, osa 2)

Kuvittanut: Maria Makkonen

Teemat: Ystävyys, yhteisöllisyys, erilaisuuden hyväksyminen ja sinnikkyys

Lajityyppi: Romaani, huumori, fantasia, toiminta

Ikäsuositus: 9+

Sivumäärä: 120

Höperit vastaan Superit on Höpersankarit-kirjasarjan toinen osa, jossa Taavin tarina jatkuu humoristisessa fantasiamaailmassa. Kirja käsittelee yhteistyötä, yhteisöllisyyttä, erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä sekä oman paikan löytämistä. Huom! Vaikka kirja on Höpersankarit-sarjan jatko-osa, voi sen lukea myös itsenäisenä teoksena.

Sisältö: Tavis-Taavi ja hänen ystävänsä saavat kuulla, että heidän koulunsa on vaarassa joutua lakkautetuksi rahahuolien vuoksi. Oppilaat päättävät yrittää kerätä rahat pelastaakseen koulun. Rahankeruuyritysten epäonnistuessa he osallistuvat viimeisenä oljenkortenaan Superlympialaisiin, jonka voittaja saa suuren rahapalkinnon.

Kilpailun voittavat kuitenkin Supersankarikoulun oppilaat. Yllättävässä käänteessä palkintojenjaon keskeyttää superpahis, Muuttujamies, joka varastaa presidentti Auli Niinistön tärkeän salkun. Taavi ystävineen yhdistää voimansa muutamien Supersankarikoulun oppilaiden kanssa ja lähtee pelastusoperaatioon. Yhteistyön ja jokaisen henkilökohtaisten vahvuuksien ansiosta oppilaat onnistuvat pysäyttämään Muuttujamiehen.

Lopulta supersankarit lahjoittavat voittorahansa höpersankareille ja Höpsövaaran ei-niin-peruskoulu pelastuu. Hauskassa loppukäänteessä Auli Niinistön salkun tärkeäksi sisällöksi paljastuu presidentin ensimmäinen tutti.

Miksi valita tämä kirja: Kirja yhdistää vauhdikkaan fantasiaseikkailun ja lapsiin vetoavan huumorin tavalla, joka innostaa tarttumaan kirjaan. Sivuille ripotellut kuvitukset ja kirjan alusta löytyvä hahmogalleria tukevat tarinan seuraamista ja ylläpitävät mielenkiintoa.

Kirjassa kuvataan, kuinka aluksi toistensa kilpailijoina olevat oppilaat oppivat vähitellen luottamaan toisiinsa, tekemään yhteistyötä ja hyödyntämään jokaisen henkilökohtaisia vahvuuksia. Kirja kannustaa pohtimaan ennakkoluuloja, ryhmän merkitystä ja sitä, miten erilaiset taidot voivat täydentää toisiaan. Näiden teemojen ansiosta teos soveltuu erinomaisesti yhteisen keskustelun pohjaksi esimerkiksi yhteistyötaidoista ja yhdenvertaisuudesta.

Vähitellen mysteerin ratkaisua kohti liikkuva tarinankerronta sopii erityisesti lukijoille, jotka pitävät vauhdikkaista ja arvoituksellisista kertomuksista. Kotimainen konteksti lisää tarinan kiinnostavuutta.

Lukupiirikysymykset:

- Mikä höper- tai supervoima jäi sinulle erityisesti mieleen?
- Miksi Superlympialaiset on höpersankarien ainoa keino saada rahat kasaan?
- Mikä erityisesti nauratti kirjassa?
- Mitä muita tunteita kirja herätti?
- Pystyikö Taavi auttamaan Muuttujamiehen pysäyttämisessä, vaikka hänellä ei ole höper- tai supervoimia?
- Miten oppilaiden yhteistyö vaikutti kirjan lopputulokseen?
- Milloin sinä olet huomannut yhteistyön voiman omassa elämässäsi?

Tehtäväideoita:

- Keksi uusi kilpailu, jossa höperit ja superit voisivat kilpailla toisiaan vastaan. Kirjoita tai piirrä.
- Piirrä itsellesi tärkeä esine, jonka piilottaisit salkkuun.

Tehtäväohjeita:

- **Ystäväkirja**
- **Tilanne uusiksi**

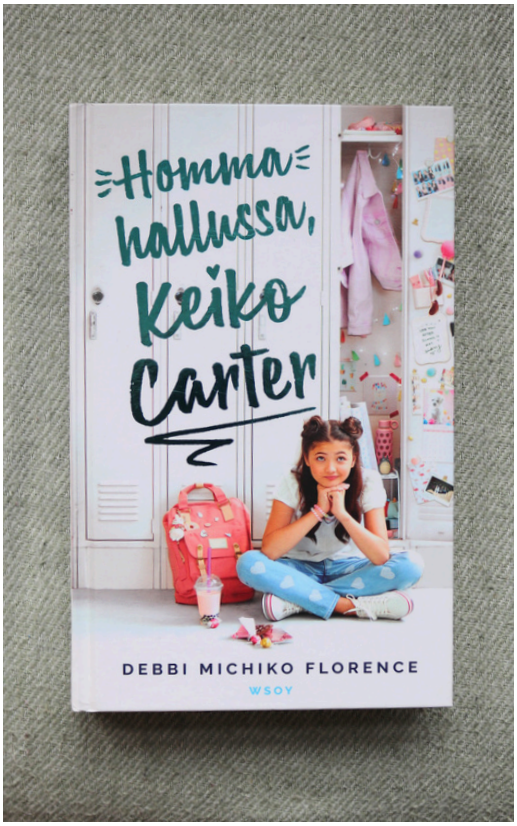

HOMMA HALLUSSA, KEIKO CARTER; DEBBI MICHIKO FLORENCE

(Keiko Carter & Jenna Sakai, osa 1)

Suomentanut: Aila Herronen

Teemat: Ystävyys, identiteetti, perhesuhteet, omien rajojen asettaminen ja ennakkoluulot

Lajityyppi: Romaani, realistinen, kasvutarina

Ikäsuositus: 10+

Sivumäärä: 205

Homma hallussa, Keiko Carter on Keiko Carter & Jenna Sakai -sarjan ensimmäinen osa. Teos käsittelee ystävyyssuhteiden muutoksia, kasvua, oman identiteetin rakentumista, perhesuhteita sekä ennakkoluulojen kohtaamista nuoren päähenkilön, Keikon, arjen kautta. Huom! Tarinassa Keiko kohtaa eksotisointia ja mikroaggressioita.

Sisältö: Keiko aloittaa seitsemännen luokan odottaen innolla, että hänen tiivis ystäväkolmikkonsa olisi jälleen koossa. Jenna palaa kuitenkin salaisuuden kanssa, ja Audreya tuntuu kiinnostavan vain pojat ja uusien ystävien hankkiminen. Jennan ja Audreyn välille syntyy riitoja, ja Keiko joutuu hankalaan sovittelijan rooliin.

Samaan aikaan Keikon kotona on vaikeaa. Äiti tuntuu etäiseltä ja pikkusisko selvästi salailee jotakin. Koulun uusi oppilas, Gregor, herättää Keikossa ihastumisen tunteita, mutta myös hämmenystä. Gregorin kommentit Keikon aasialaiseen taustaan liittyen saavat Keikon pohtimaan, millainen kohtelu kuuluu hyvään ihmissuhteeseen.

Lopulta Keiko huomaa, ettei kaikkia ihmissuhteita voi pelastaa. Rehellisyys ja omien rajojen tunnistaminen auttavat Keikoa löytämään ympärille ne ihmiset, jotka välittävät hänestä aidosti.

Miksi valita tämä kirja: Teoksessa käsitellään vaikuttavasti ystävyyssuhteiden muuttumista sekä omien rajojen tunnistamista nuoren näkökulmasta. Tarinan myötä on luontevaa keskustella ihmissuhteissa tapahtuvista muutoksista.

Keikon aasialainen tausta on tuotu sujuvasti osaksi tarinaa. Kirjassa tuodaan hienovaraisesti esiin Keikon kohtaamaa eksotisointia, mikroaggressioita ja stereotyypisoivia kommentteja sekä niiden vaikutuksia POC-nuorten arkeen. Samalla osoitetaan, kuinka tärkeää on tunnistaa terveet ihmissuhteet sekä asettaa omia rajoja kaverisuhteissa.

Vaikka teoksen hahmot ovat yläasteikäisiä, sopii se ikäsuosituksen mukaan 10-vuotialle ja sitä vanhemmille lukijoille. Kirjan teemat vetoavat erityisesti ihmissuhdedraamoista ja teini-ikäisen elämästä kertovista tarinoista kiinnostuneille lukijoille.

Lukupiirikysymykset:

- Jenna palaa salaisuuden kanssa, jota ei halua kertoa Audreylle, ja Keiko joutuu hankalaan tilanteeseen. Mitä tekisit Keikon tilanteessa?
- Miltä tuntuu pitää salaisuuksia?
- Miksi Gregorin kommentit tuntuvat Keikosta epämukavilta ja jopa loukkaavilta?
- Mitä sanoisit Gregorille tai ihmiselle, joka laukoo ennakkoluuloisia kommentteja?
- Miksi Keiko ja Jenna lopulta ajautuvat Audreysta erilleen?
- Miten toimisit tilanteessa, jossa joku yrittää määrätä, kenen ystävä saat olla?
- Millaiset asiat voivat aiheuttaa muutoksia ystävyyssuhteissa? Miten niistä voi selvitä?

Tehtäväideoita:

- Kirjoita tai piirrä oma lempiruokasi. Kerro suullisesti, miksi pidät siitä.
- Jutelkaa pienryhmissä, miltä ensimmäinen koulupäivä tai uuden harrastuksen aloitus tuntuu. Voitte myös listata asioita, jotka helpottavat jännittävissä tilanteissa.

Tehtäväohjeita:

- **Minäkollaasi**
- **Mitä olisin tehnyt toisin?**

PÄÄ KYLMÄNÄ, JENNA SAKAI; DEBBI MICHIKO FLORENCE

(Keiko Carter & Jenna Sakai, osa 2)

Suomentanut: Aila Herronen

Teemat: Ystävyys, perhesuhteet, tunteiden käsittely ja luottamus

Lajityyppi: Romaani, realistinen, kasvutarina

Ikäsuositus: 10+

Sivumäärä: 201

Pää kylmänä, Jenna Sakai on Keiko Carter & Jenna Sakai -sarjan toinen osa. Teos käsittelee lämpimällä ja nuoren kokemusmaailmaa kuvaavalla tavalla vanhempien eron vaikutuksia, ystävyyden muutoksia, yksinäisyyden kokemusta, luottamuksen rakentumista sekä omien tunteiden tunnistamista. Huom! Kirjan voi lukea itsenäisenä teoksena.

Sisältö: Jenna on 12-vuotias ja yrittää toipua vanhempiensa erosta sekä ensimmäisen oman seurustelusuhteensa päättymisestä. Hän kokee seurustelun aikana etääntyneensä parhaasta ystävästään Keikosta ja päättää suojella itseään pitämällä muut etäällä.

Koulun lehtikerhossa Jenna saa tehtäväkseen kirjoittaa henkilökohtaisen esseen, mikä ei tunnu hänestä luontevalta. Jenna alkaa käydä kirjoittamassa musikaaliteemaisessa kahvilassa ja tutustuu siellä mangaa piirtävään poikaan, Riniin. Jenna kipuilee henkilökohtaisen esseen kanssa ja työstää samanaikaisesti tutkivaa artikkelia journalismistipendiä varten. Artikkelia työstäessään Jenna saa selville Rinin liittyvän salaisuuden, ja paljastus sotkee hetkeksi juuri lämmenneet välit.

Tarinan edetessä Jenna oppii käsittelemään vanhempiensa eroon liittyviä tunteita, löytää uusia ystäviä ja huomaa, ettei kaikkea tarvitse kohdata yksin. Lopulta myös henkilökohtainen essee luonnistuu ja väärinkäsitys Rinin kanssa saadaan selvitettyä.

Miksi valita tämä kirja: Tarina kuvaa tavallista teini-ikäisen nuoren arkea. Se sivuaa samalla myös vaikeita perheeseen ja ystävyyssuhteisiin liittyviä aiheita ymmärtäväisellä otteella.

Päähenkilö Jenna on moniulotteinen henkilöhahmo, jonka elämässä tärkeitä asioita ovat ystävät, perhe ja oman paikan etsiminen. Hahmojen aasialaistaustaisuus ei liity tarinassa ikäviin asioihin, kuten rasismiin tai syrjintään, vaan se on tuotu toimivasti osaksi henkilöhahmojen tarinaa sekä identiteettiä.

Vaikka teoksen hahmot ovat yläasteikäisiä, sopii se ikäsuosituksen mukaan 10-vuotialle ja sitä vanhemmille lukijoille. Teoksen teemat vetoavat erityisesti ihmissuhdedraamoista ja teini-ikäisten elämästä kertovista tarinoista kiinnostuneille lukijoille.

Lukupiirikysymykset:

- Mitä erilaisia tunteita Jenna käy läpi vanhempiensa eroon liittyen?
- Miksi Jenna ei aluksi luota Riniin?
- Mitä sanoisit Jennalle, joka ei halua enää päästää ketään lähelleen?
- Miten ajattelet Jennan ja Rinin ystävyyden jatkuvan?
- Mitkä ruoat muistuttavat sinua jostain läheisestä ihmisestä tai rakkaasta kulttuurista?

Tehtäväideoita:

- Piirrä itsesi mangahahmona.
- Pohdi mistä aiheista lehtijutun voisi kirjoittaa. Keksi viisi otsikkoa. Hahmottele myös ranskalaisin viivoin, mitä artikkelit voisivat pitää sisällään.

Tehtäväohjeita:

- **Henkilöhahmon oma huone**
- **Uutinen kirjan tapahtumasta**

JOS VAIN KRUUNUN SAISIN, LEAH JOHNSON

Suomentanut Leena Ojalatva

Teemat: Identiteetti, unelmien tavoittelu, ystävyys, ihastuminen, rohkeus olla oma itsensä ja yhdenvertaisuus

Lajityyppi: Romaani, realistinen, romantiikka, kasvutarina

Ikäsuositus: 12+

Sivumäärä: 298

Jos vain kruunun saisin käsittelee unelmien tavoittelua, oman identiteetin hyväksymistä, ennakkoluuloja sekä seksuaalisen suuntautumisen peittämistä ja avoimuuden merkitystä nuoren elämässä tanssiaiskilpailun kautta. Tarina kuvaa ennen kaikkea sitä, miten nuori uskaltaa tavoitella unelmiaan ja elää avoimesti omana itsenään. Huom! Kirjassa käsitellään läheisen vakavaa sairautta ja rasismia sekä kuvataan nuorten alkoholinkäyttöä.

Sisältö: Lääkäriopinnoista haaveileva Liz asuu pienessä Campbellin kaupungissa. Hänen tulevaisuudensuunnitelmansa muuttuvat, kun hän ei saakaan odottamaansa yliopistostipendiä. Pettymyksen myötä Liz päättää tavoitella koulun päättäjäistanssiaisten kuningattaren titteliä, sillä sen voittaja saa merkittävän rahapalkinnon. Kilpailu ei ole kuitenkaan helppo. Tittelin ovat voittaneet yleensä koulun suosituimmat ja varakkaimmat oppilaat, ja voittajaksi ennen Liziä on valittu vain yksi musta oppilas.

Kilpailun edetessä Liz kohtaa ennakkoluuloja osallistuessaan erilaisiin tapahtumiin. Yhtäaikaisesti hänen täytyy tasapainoilla koulun juorusovelluksen synnyttämän huomion keskellä. Kilpailun ohella hän löytää myös uudelleen ystävyytensä lapsuudenystävänsä Jordanin kanssa ja ihastuu kilpailussa mukana olevaan uuteen oppilaaseen Jessicaan.

Tarinan lopussa Liz voittaa tanssiaiskuningattaren tittelin, ja Jordan antaa hänelle tilaa tanssia ensimmäisen tanssin Jessican kanssa avoimesti koko koulun edessä.

Miksi valita tämä kirja: Teoksessa kuvataan myönteisesti Lizin ja hänen ihastuksensa välistä suhdetta. Lisäksi kirjassa käsitellään vastuunkantoa läheisistä Lizin veljen vakavan sairauden, sirppisoluanemian, kautta.

Lizin kokema rasismi on osa hänen kotikaupunkinsa todellisuutta, mutta rasismin kohtaaminen ei ole tarinan keskeinen teema. Sen sijaan Lizin elämässä ja tarinassa olennaisia asioita ovat unelmat, ihmissuhteet, kasvu ja tulevaisuuden rakentaminen.

Tarina sopii hyväksi lähtökohdaksi hyväksynnän ja oikeudenmukaisuuden teemojen tarkasteluun. Tarina korostaa hienosti sitä, kuinka jokainen ansaitsee tulla kohdatuksi omana itsenään. Lukioasetelmasta huolimatta teos sopii 12-vuotiaille ja sitä vanhemmille lukijoille. Kirja vetoaa erityisesti ihmissuhdedraamoista ja teini-ikäisen elämästä kertovasta tarinasta kiinnostuneille lukijoille.

Lukupiirikysymykset:

- Miltä Lizin ystävien tuki tuntuu Lizistä?
- Millaisia ajatuksia Lizin saamien rasististen kommenttien kohtaaminen herätti sinussa?
- Minkälaisena Lizin ja Jessican suhde näyttäytyi sinulle?
- Liz kantaa paljon vastuuta veljestään ja kokee paineita myös yliopistomaksujen kattamisesta. Millaisia ajatuksia tai tunteita tämä herätti lukiessasi?
- Miltä kirjan loppu tuntui?
- Mitä ajattelet tanssiaisperinteestä? Haluaisitko, että vastaava olisi sinun koulussasi?
- Miten sinä tukisit ystävääsi vaikealla hetkellä?

Tehtäväideoita:

- Kirjoita tanssiaiskuningattaren tai -kuninkaan voittopuhe.
- Kuvitelkaa, että koulussanne valittaisiin päättäjäistanssiaisten kuningatar ja kuningas. Millaisia tehtäviä, tapahtumia tai kilpailuja valintaprosessiin voisi kuulua? Suunnitelkaa yhdessä mahdollisimman reilu ja kaikkia osallistava kilpailu.

Tehtäväohjeita:

- **Ystäväkirja**
- **Uutinen kirjan tapahtumasta**

KAIKKI MITÄ KAIPASIMME, BLESSING MUSARIRI

Suomentanut: Helene Bützow

Teemat: Suru, identiteetti, perhesuhteet, kulttuuri-identiteetti, kuulumisen tunne ja menetys

Lajityyppi: Romaani, kasvutarina, maaginen realismi

Ikäsuositus: 12+

Sivumäärä: 198

Kaikki mitä kaipasimme käsittelee perheen merkitystä, muistoja, menetykseen liittyvää surua sekä sitä, miten ihminen rakentaa käsitystä itsestään ja omasta elämäntarinastaan. Huom! Kirja käsittelee raskaita aiheita ja läheisen kuolemaa.

Sisältö: Englannissa asuvan 14-vuotiaan Matin perhe on hajonnut äidin kuoleman jälkeen. Isosisko Chichi oireilee kapinoimalla ja pikkuveli Tana omalla tavallaan. Isä yrittää vain selviytyä päivästä toiseen. Mati jää sivuun, sillä hän ei näytä tunteitaan yhtä näkyvästi kuin muut. Isän ja Chichin välillä kiehuu, ja se johtaa suureen riitaan. Samoihin aikoihin Matin elämään ilmestyy hahmo, Meticais, jota kukaan muu ei näe. Pian isä ilmoittaa, että koko perhe lähtee matkalle Zimbabween.

Zimbabwessa perhe kiertää maata ja tutustuu vanhempien kotimaahan. Äidin kuolemaan liittyvät tapahtumat sekä Matin pohdinnat surusta, ystävyydestä, rakkaudesta ja kahden kulttuurin välissä kasvamisesta avautuvat lukijalle vähitellen hänen ja Meticaisin keskustelujen myötä.

Lopussa paljastuu yllättävä totuus: Mati kuoli samassa auto-onnettomuudessa äitinsä kanssa. Kirjan tapahtumat sekä Meticaisin kanssa käydyt keskustelut näyttäytyvätkin nyt matkana, jonka aikana Mati on vähitellen kohdannut oman kuolemansa ja oppinut päästämään irti elämästään maan päällä.

Miksi valita tämä kirja: Tarinan keskiössä on tapahtumien sijaan pikemminkin Matin sisäinen maailma, surun ja menetyksen käsittely sekä identiteetin rakentuminen. Kertomus havainnollistaa, kuinka vaikeiden tunteiden käsittely on yksilöllistä ja vie aikaa.

Zimbabwe ja Englanti kotimaina kietoutuvat yhteen Matin identiteetissä, perheen historiassa ja arjessa ilman, että monikulttuurisuus tai siihen liittyvät kokemukset muodostuvat tarinan ainoaksi näkökulmaksi. Kirja tarjoaa uskottavan näkökulman nuoren kokemukseen kahden kulttuurin välissä elämisestä.

Teoksen rakenne on erityisen hedelmällinen keskustelujen ja analyysin kannalta. Etenkin yllättävä loppuratkaisu kutsuu lukijan pohtimaan tarinan sisältämää symboliikkaa sekä sitä, miten tarinan myötä tapahtuvat paljastukset muuttavat lukijan tulkintaa tarinasta ja sen hahmoista. Teos sopii hyvin sujuvasti lukeville, syvällisistä ja koskettavista ihmissuhdedraamoista kiinnostuville lukijoille.

Lukupiirikysymykset:

- Oliko loppu yllättävä? Mikä tarinankäänne oli yllättävin?
- Miten Matin identiteetti rakentuu englantilaisena ja zimbabwelaisena? Minkälaisista eri osista identiteetti muodostuu?
- Millä eri tavoin Chichi, Tana, Baba ja Mati käsittelevät surua?
- Miten voi tukea ihmistä, joka kohtaa suuren surun?
- Voivatko ihmiset todellisuudessa ymmärtää kieliä, joita eivät osaa?

Tehtäväideoita:

- Ota selvää jonkin sinulle tuntemattoman maan yleisistä etunimistä. Mikä voisi olla sinun nimesi, jos olisit syntynyt siellä?
- Kirjoita sama tilanne kahden eri henkilön näkökulmasta. Keksi tilanne, joka vaikuttaa mahdollisimman erilaiselta eri hahmojen näkökulmasta. Toinen hahmo ehkä tietää vain osan tilanteesta tai piilottelee jotain asiaa, mitä toinen ei tiedä. Kirjoita molemmat näkökulmat.

Tehtäväohjeita:

- **Minäkollaasi**
- **Matkailumestarit**

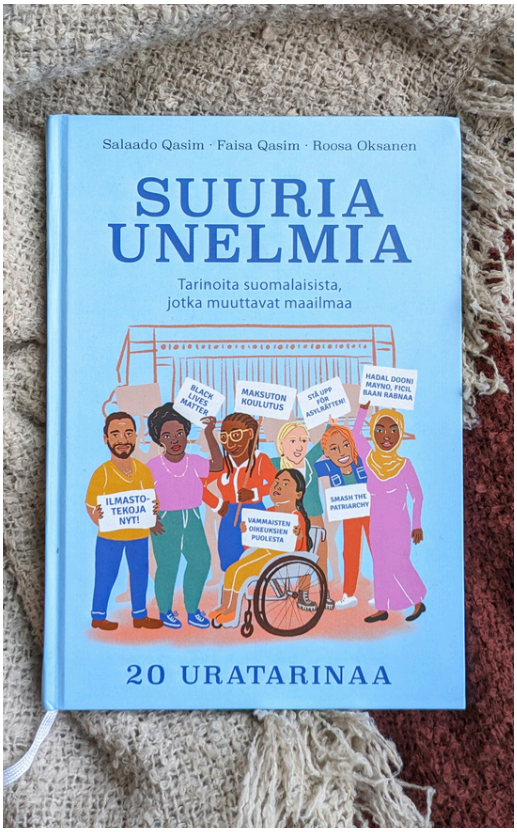

SUURIA UNELMIA – TARINOITA SUOMALAISISTA, JOTKA MUUTTAVAT MAAILMAA; QASIM, QASIM & OKSANEN

Teemat: Unelmat, esikuvat, moninaisuus, sinnikkyys ja omien vahvuuksien löytäminen

Lajityyppi: Tietokirja

Ikäsuositus: 12+

Sivumäärä: 90

Suuria unelmia – tarinoita suomalaisista, jotka muuttavat maailmaa esittelee suomalaisia mustia ja ruskeita henkilöitä, ja heidän erilaisia ammattejaan, urapolkuja, unelmia ja haasteita sekä sitä, miten erilaisista lähtökohdista voi löytää oman paikkansa työelämässä. Teos on nuorille suunnattu tietokirja, jossa uratarinat toimivat samaistumisen välineinä.

Sisältö: Lyhyt ja helppolukuinen tietokirja kertoo kahdenkymmenen suomalaisen uratarinan. Osan urasuunnitelmat ovat suoraviivaisia ja osa pohtii läpi elämänsä erilaisia vaihtoehtoja. Suurimmaksi osaksi tarinat kertovat yksilöistä, mutta teoksessa on esitelty myös parin kollektiivin ja järjestön syntyä ja toimintaa.

Ammatteja on esitelty monipuolisesti. Tarinoiden joukosta löytyy muun muassa poliitikkoja, aktivisteja, toimittajia, urheilijoita ja monien muiden alojen edustajia. Kertomukset kuvaavat unelmia, työelämässä kohdattuja yllätyksiä ja onnistumisia sekä tämän päivän Suomea.

Miksi valita tämä kirja: Lukija pääsee kirjan myötä näkemään mustia ja ruskeita suomalaisia aktiivisina toimijoina sekä asiantuntijoina, jotka toimivat tärkeinä osina suomalaista yhteiskuntaa. Kotimainen konteksti lisää teoksen samaistumispintaa ja herättää mielenkiintoa. Vähemmistötaustaiset esikuvat edistävät lukijan uskoa omiin mahdollisuuksiin ja rohkaisee näkemään erilaiset koulutus- ja uravalinnat saavutettavina kaikenlaisille ihmisille.

Kirja on ulkoasultaan suoraviivainen ja jokaisen tarinan yhteydessä on valokuva henkilöstä, jonka elämästä kerrotaan. Uratarinat ovat noin 1–2 sivun mittaisia, mikä tekee kirjasta helposti hyödynnettävän myös silloin, kun luetaan vain yksittäisten henkilöiden tarinoita.

Kirjan toimittajat toivovat, että teosta hyödynnettäisiin kouluissa, jotta nuoret voisivat tutustua monenlaisiin urapolkuihin ja löytää samaistumispintaa erilaisista elämäntarinoista. Teos soveltuukin erinomaisesti henkilö- ja ammattiesittelyiden lähdemateriaaliksi.

Lukupiirikysymykset:

- Löytyikö joukosta jokin uusi, sinua kiinnostava ammatti? Mikä?
- Kenen tarina yllätti sinut eniten?
- Haluaisitko tietää lisää jostain kirjassa esitellystä henkilöstä? Mitä haluaisit tietää?
- Miten ja miksi ihmiset päätyvät erilaisiin ammatteihin?
- Mikä on unelma-ammattisi? Miksi?

Tehtäväideoita:

- Pohdi ja keskustele: Millaisiin asioihin sinä haluaisit vaikuttaa koulussasi, kotikaupungissasi, Suomessa tai muualla maailmassa?
- Pohdi ja piirrä aikajana. Minkälainen urapolku sinulla voisi olla tulevaisuudessa?
- Pyydä tuntemaasi aikuista kertomaan uratarinastaan. Miten hän on päätynyt nykyiseen ammattiinsa? Mitä töitä hän on tehnyt elämänsä aikana?

Tehtäväohjeita:

- **Minäkollaasi**
- **Henkilöesittely-moniste (liite)**

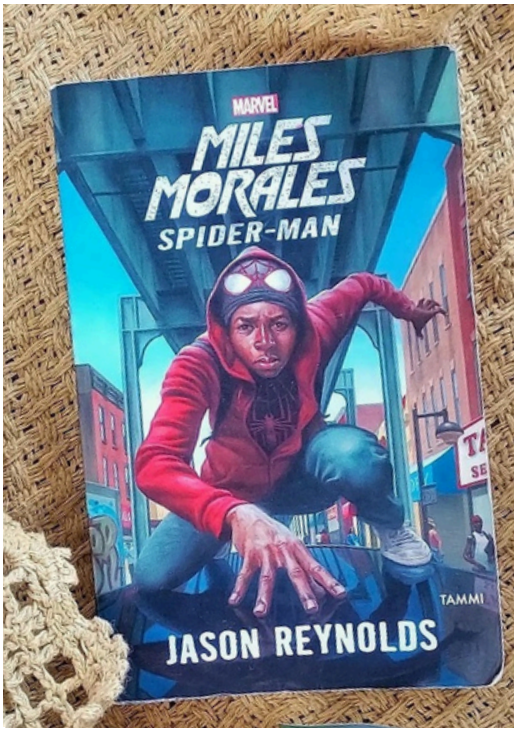

MILES MORALES: SPIDER-MAN, JASON REYNOLDS

Suomentanut: Antti Hulkkonen

Teemat: Identiteetti, vastuu, rohkeus, perhe, ystävyys ja oman paikan löytäminen

Lajityyppi: Romaani, supersankaritarina, toiminta, fantasia

Ikäsuositus: 12+

Sivumäärä: 256

Miles Morales: Spiderman käsittelee identiteetin rakentumista, kouluyhteisössä toimimista, perheen ja suvun merkitystä sekä ennakkoluulojen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vaikutuksia supersankariseikkailun kautta. Huom! Teoksessa käsitellään rasismia.

Sisältö: Miles Morales on musta puertoricolainen nuori, joka käy lukion toista luokkaa Brooklynissa stipendin turvin. Hän on jo sinut hämähäkkivoimiensa kanssa, mutta tasapainoilu supersankariuden ja tavallisen nuoren elämän välillä ei ole aina helppoa.

Koulussa Miles kamppailee arvosanojensa ja erityisesti lehtori Chamberlainin kanssa, samalla kun hänen hämähäkkivaistonsa alkaa toimia arvaamattomasti. Erikoiset tapahtumat, painajaiset ja salaperäiset vihjeet johdattavat Milesin tutkimaan koulunsa ympäristössä piilevää uhkaa.

Selvitystyön myötä hän saa tietää vuosisatoja vanhasta vihollisesta, joka yhä vainoaa hänen sukuaan. Lopulta Miles kohtaa vihollisensa ja taistelee sekä perheensä että oman tulevaisuutensa puolesta.

Miksi valita tämä kirja: Tuttu supersankarihahmo saattaa innostaa sellaisia lukijoita, joita yleensä nuortenromaanit eivät kiinnosta. Kirjan hahmosta on tehty myös elokuvia, joten teosta voi hyödyntää monipuolisesti opetuksessa esimerkiksi ilmiöoppimisessa sekä kirjan ja elokuvan eri kerrontatapojen ja mediamuotojen vertailussa.

Kirjassa sivutaan luokkaeroja ja rasismia. Teoksessa on positiivista representaatiota vähemmistötaustaisesta sankarista, jonka vahvuudet, haasteet ja unelmat ovat yhtä keskeisiä kuin hänen supersankaruutensa.

Lukioasetelmasta huolimatta teos sopii 12-vuotiaille ja sitä vanhemmille lukijoille. Kirja vetoaa erityisesti supersankarimaisen vauhdikkaista, mutta samalla syvällisistä ja ajatuksia herättävistä tarinoista kiinnostuneille koululaisille.

Lukupiirikysymykset:

- Miltä lehtori Chamberlainin ja Miles Moralesin suhde vaikuttaa alussa?
- Miten Milesin valinnat työn ja koulun suhteen vaikuttavat hänen elämäänsä?
- Mitä ajattelit erikoisista unista, joita Miles näki?
- Tuliko loppuratkaisu sinulle yllätyksenä?
- Kohdellaanko kaikkia kirjan henkilöitä samalla tavalla?
- Miten voisit puuttua eriarvoiseen kohteluun?

Tehtäväideoita:

- Katsokaa Spider-Man: Kohti Hämähäkkiversumia, joko ennen tai jälkeen romaanin lukemista. Vertailkaa elokuvan Miles Morales -hahmoa ja maailmaa kirjaan. Pohtikaa yhtäläisyyksiä ja eroja joko kirjoittamalla tai keskustelemalla niistä yhdessä luokassa.

Tehtäväohjeita:

- **Henkilöhahmon oma huone**
- **Mitä olisin tehnyt toisin?**

NUOREN ANTIRASISTIN KÄSIKIRJA, TINASHE WILLIAMSON

Kuvittanut: Thea Jacobsen
Suomentanut: Terhi Width

Teemat: Yhdenvertaisuus, antirasismi, moninaisuus, oikeudenmukaisuus ja empatia

Lajityyppi: Tietokirja

Ikäsuositus: 12+

Sivumäärä: 72

Nuoren antirasistin käsikirja on tietokirja, joka käsittelee ikätasoisesti rasismin tunnistamista, omien ennakkoluulojen pohtimista sekä sitä, miten jokainen voi edistää yhdenvertaisuutta ja toimia antirasistisesti.

Sisältö: Norjalaisen Tinashe Williamsonin kirjoittamassa käsikirjassa käsitellään rasismia nuorille sopivalla tavalla. Teoksessa avataan erilaisia aiheeseen liittyviä, keskeisiä käsitteitä osuvien esimerkkien ja dialogin kautta. Kirjassa tulevat tutuiksi muun muassa seuraavat käsitteet: *rasismi, antirasismi, valkoinen etuoikeus, stereotypia, ennakkoluulo, monimuotoisuus* ja *representaatio*.

Teos on kirjoitettu Norjan kontekstissa, mutta suomentaja Terhi Width on lisännyt tekstin joukkoon huomioita siitä, kuinka osa Norjaan liittyvistä esimerkeistä on sovellettavissa myös Suomen kontekstiin. Teoksessa on esitelty lisäksi maailmanlaajuisesti vaikuttaneita henkilöitä mm. Martin Luther King Jr., Nelson Mandela ja Kamala Harris.

Kirjassa on tietoa, keskustelua, nuorten pohdintoja, tehtäviä sekä keskustelunaiheita lukijalle. Aiheita lähestytään kirjailijan ajatusten, kuvitteellisten hahmojen, esimerkkitilanteiden ja tapahtumakuvausten kautta. Osa tehtävistä on suunnattu erityisesti myös niille, jotka eivät itse koe rasismia, jotta jokainen voi pohtia omaa rooliaan yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Miksi valita tämä kirja: Kyseessä on helposti lähestyttävä, lukijaa aktivoiva tietokirja, jonka tavoitteena on lisätä ymmärrystä rasismista sekä tarjota välineitä aiheen käsittelyyn. Teoksessa tarkastellaan aihetta pohjoismaisessa kontekstissa ja monimutkaisia rakenteellisia ilmiöitä havainnollistetaan konkreettisten esimerkkien, selkeän kielen ja kuvituksen avulla.

Kirja soveltuu erinomaisesti opetukseen ja se tarjoaa hyvän pohjan keskusteluille esimerkiksi yhdenvertaisuudesta, ihmisoikeuksista ja ennakkoluuloista. Sitä voi hyödyntää myös erilaisten oppimistehtävien tukena. Teos sopii erityisesti lukijoille, jotka ovat kiinnostuneita oikeudenmukaisuuden, antirasismin ja yhdenvertaisuuden teemoista.

Lukupiirikysymykset:

- Jäikö joku kirjan henkilöistä erityisesti mieleesi?
- Tuliko lukiessasi vastaan uusia tai vieraita käsitteitä? Mitä ne olivat ja mitä ne tarkoittavat?
- Mitä keinoja meillä kaikilla on puuttua rasismiin?
- Miten itse voisit toimia antirasistisesti omassa arjessasi?
- Mitä sellaista olet viime aikoina lukenut tai katsonut, jossa näkyy monimuotoista representaatiota?
- Miltä tuntui lukea tietokirjaa? Miten se eroaa romaanin lukemisesta?

Tehtäväideoita:

- Tutki jotakin kansalaisliikettä. Tee oppimasi perusteella yhden sivun mittainen tietokirjasivu.
- Kirjan sivuilla 61-63 esitellään maailmanlaajuisesti inspiroivia henkilöitä; aktivisteja ja johtohahmoja. Valitse näistä yksi henkilö ja tee hänestä yksin tai yhdessä esitelmä.

Tehtäväohjeita:

- **Tilanne uusiksi**
- **Uutinen kirjan tapahtumasta**
- **Henkilöesittely (Liite)**

AMARI JA YÖN VELJET, B. B. ALSTON (Amari, osa 1)

Suomentanut: Ilkka Rekiaro

Teemat: Identiteetti, ennakkoluulot, ystävyys, rohkeus, perhe ja erilaisuuden hyväksyminen

Lajityyppi: Romaani, fantasia, seikkailu, jännitys

Ikäsuositus: 12+

Sivumäärä: 363

Amari ja yön veljet on Amari-sarjan ensimmäinen osa, joka käsittelee ennakkoluuloja, oman identiteetin hyväksymistä, ystävyyttä ja rohkeutta fantasiamaailmaan sijoittuvan seikkailun kautta. Huom! Kirjassa käsitellään kiusaamista ja rasismia.

Sisältö: 13-vuotiaan Amarin ihailema isoveli Quinton on ollut pitkään kateissa. Saatuaan veljeltään maagisen viestin Amari saa tietää rinnakkain oman maailmansa kanssa olevasta yliluonnollisesta maailmasta ja lähtee tiedon myötä selvittämään, mitä Quintonille on tapahtunut.

Amari päätyy kesäleirille Yliluonnollisten asiain virastoon, jossa hänet todetaan voimakkaaksi taikuriksi. Hän haluaa päästä junioriagentiksi veljensä Quintonin tapaan, ja tarinassa seurataan agenttikokelaiden testejä. Taikureihin liittyvien ennakkoluulojen vuoksi Amari joutuu kuitenkin jatkuvasti todistamaan muille olevansa luottamuksen arvoinen. Ennakkoluuloista huolimatta hän löytää kesäleiriltä myös ystäviä.

Lopussa yllättävä, Amarin ystävään liittyvä paljastus jättää tarinan jännittävään asetelmaan. Tarina jatkuu kirjasarjan toisessa osassa.

Miksi valita tämä kirja: Kirjassa korostuvat ystävien toisilleen antama tuki erityisesti Amarin ja tämän huonetoverin, Elsien, välisessä suhteessa. Tarina käsittelee ystävyyden ohella lisäksi muitakin teemoja, kuten uuteen ympäristöön sopeutumista, identiteettiä sekä omien vahvuuksien hyväksymistä.

Fantasiamaailma ja agenttikokeet rakentavat vauhdikkaan seikkailun, mutta niiden kautta tarkastellaan myös vakavia aiheita, kuten ennakkoluuloja ja sitä, miten ihminen voidaan määritellä muiden tekemien oletusten perusteella. Teoksen alussa Amari kohtaa rasismia tavallisessa maailmassa ja myöhemmin kiusaamista myös yliluonnollisessa maailmassa. Amari näyttäytyy kokemuksistaan huolimatta moniulotteisena hahmona, jonka tarina ei rakennu pelkästään vähemmistötaustan tai vaikeuksien varaan, vaan pikemminkin rohkeuden, uteliaisuuden ja kasvun ympärille.

Koska kyseessä on kirjasarjan ensimmäinen osa, jättää tarina lukijalle sopivasti avoimia kysymyksiä ja innostaa tarttumaan sarjan seuraaviin osiin. Tarinassa liikutaan ajassa ja kahden maamilman välillä, joten se sopii sujuvasti lukeville, fantasiaseikkailuista kiinnostuneille lukijoille.

Lukupiirikysymykset:

- Haluaisitko itse opiskella taikakoulussa? Miksi?
- Millaisena Elsin ja Amarin ystävyys sinulle näyttäytyi?
- Olisitko arvannut, että viestien lähettäjä on Dylan?
- Miten Amarin kokema ulkopuolisuuden tunne näkyy kirjassa? Miltä tuntui lukea siitä?
- Miten kiusaamiseen tai rasismiin voisi puuttua kesäleirillä tai koulussa?
- Miten voisit auttaa uutta oppilasta sopeutumaan luokkaan?

Tehtäväideoita:

- Millainen taikavoima sinulla voisi olla yliluonnollisten maailmassa? Kirjoita tai piirrä.
- Kirjoita tai piirrä unelmiesi kesäleiri. Millaisia ihmisiä siellä on, mitä siellä tehdään ja millainen tunnelma siellä on?

Tehtäväohjeita:

- **Tilanne uusiksi**
- **Henkilöhahmon oma huone**

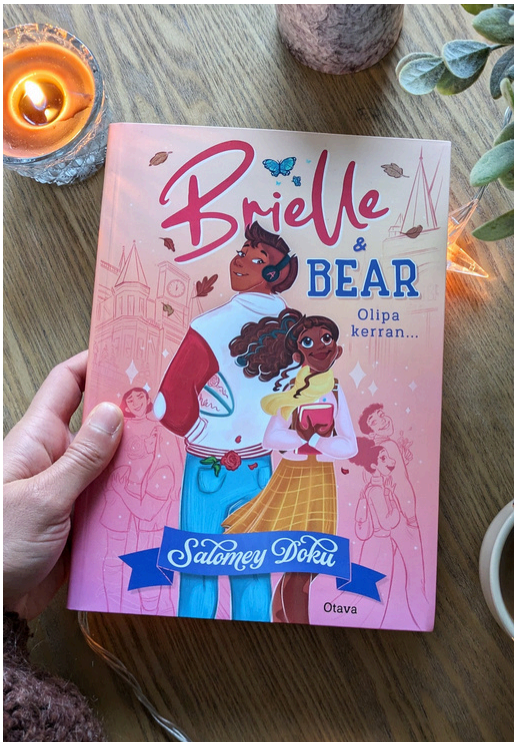

OLIPA KERRAN..., SALOMEY DOKU (Brielle & Bear, osa 1)

Suomentanut: Viivi Ängeslevä

Teemat: Rakkaus, luottamus, haavoittuvaisuus, itsensä hyväksyminen ja ystävyys

Lajityyppi: Sarjakuvaromaani, romanttinen, kasvutarina

Ikäsuositus: 12+

Sivumäärä: 176

Olipa kerran... on Brielle & Bear -sarjan ensimmäinen osa. Teos käsittelee ystävyyttä, ihastumista, luottamuksen rakentumista, erilaisia tapoja oppia, omien vahvuuksien löytämistä ja uskallusta näyttää itsensä muille sellaisena kuin on. Huom! Suosittelemme arvioimaan kirjaa valittaessa, onko tarinan yliopistoympäristö peruskouluikäiselle lukijalle tarkoituksenmukainen.

Sisältö: Brielle rakastaa satuja. Hän opiskelee kirjallisuutta ja on töissä kirjakaupassa. Kun Brielle töissä ollessaan törmää satukirjan käsistään pudottavaan rugbypelaajaan, Beariin, hän kiinnostuu tästä oitis.

Brielle tarjoaa muiden kirjallisuuden opiskelijoiden tavoin oikolukuapua toisille opiskelijoille ja Bear tarttuu tähän tarjoukseen. Ennen kuin he huomaavatkaan, pari viettää paljon aikaa yhdessä. Ystävyys joutuu kuitenkin koetukselle, kun Brielle lukee luvatta Bearin hänestä kirjoittamia runoja.

Välien korjaannuttua Bear uskaltaa vähitellen kertoa Brielle lukivaikeudestaan ja aiemmista kiusaamiskokemuksistaan. Ystävysten tarina jatkuu sarjan seuraavassa osassa.

Miksi valita tämä kirja: Teos on lämminhenkinen ihmissuhdetarina, joka käsittelee luottamuksen rakentumista ja uskallusta näyttäytyä muille omana itsenään. Siitä löytyy samaistumiskohteita sekä monipuolisten POC-hahmojen että oppimisen haasteiden kautta.

Briellen ja Bearin ympärillä on laaja ystäväpiiri, jonka kautta esitellään erilaisia kiinnostuksen kohteita ja taustoja. Sarjakuvamuoto ja tunnelmallinen, väreillä rikastettu kuvitus tekevät tarinasta helposti seurattavan. Sarjakuvaan sisällytetyt portugalinkieliset ilmaukset tuovat teokseen ilahduttavaa kielellistä rikkautta.

Kirjan lopussa esitellään sarjakuvan syntyprosessia. Tämä saattaa innostaa lukijaa pohtimaan omaa luovaa työskentelyään ja kokeilemaan oman sarjakuvan tekemistä.

Vaikka teoksen hahmot ovat ylipistoikäisiä, sopii se ikäsuositusten mukaan 12-vuotialle ja sitä vanhemmille lukijoille. Teoksen teemat vetoavat erityisesti ihmissuhdedraamoista ja romanttisista tarinoista kiinnostuneille lukijoille.

Lukupiirikysymykset:

- Mikä hahmo kiinnosti sinua eniten? Miksi?
- Tunnistitko tarinasta sinulle tuttuja kokemuksia tai tunteita?
- Miksi Bearia jännittää jakaa muille osia itsestään?
- Minkälaisia tunteita ja ajatuksia kuvitukset herättivät?
- Millä tavalla sarjakuvan lukeminen eroaa romaanin lukemisesta?

Tehtäväideoita:

- Selvittäkää yksin tai yhdessä, mitä aloja sarjakuvan hahmot opiskelevat. Mitä tiedätte näistä aloista ja millaisiin ammatteihin niistä voisi valmistua?
- Selvitä, millaisia asioita voi opiskella lukiossa, ammattikoulussa, yliopistossa, ammattikorkeakoulussa tai kansanopistossa. Mikä sinua kiinnostaa?
- Luo oma sarjakuvahahmosi ja piirrä sille muutama sarjakuvaruutu.

Tehtäväohjeita:

- **Henkilöhahmon oma huone**
- **Ystäväkirja**
- **Sarjakuvapohja (Liite)**

KIRJALISTA

KIRJALISTA

K = kuvakirja S = sarjakuva R = romaani T = tietokirja
N = novellikokoelma SR = säeromaani

IKÄSUOSITUS 5+

- **Anisa tahtoo kierrättää**, Salaado Qasim **K**
- Iman oppii uutta, Salaado Qasim **K**
- Mimi ja mörkö, Maryam Razavi **K**
- Joulukalenteritalo, Jani Toivola **K**

- Yökettu: Mitä sait säkkiisi, Yökettu? Helena Blomérus, Satu Blomerus, Helena Korpela, Irmeli Matilainen **K**
- **Yökettu: Minne matka, Yökettu?** Helena Blomérus, Satu Blomerus, Helena Korpela, Irmeli Matilainen **K**
- Yökettu: Rassako reevos – Yökettu, Helena Blomérus, Satu Blomerus, Helena Korpela, Irmeli Matilainen **K**

IKÄSUOSITUS 6+

- Anansi tekee revontulet, Kwame Aidoo **K**
- Pikku avokadon tarina, Sergio Augusto Sánchez **K**
- Sarah, Afrikan laulujen lapsi, Sarah Onditi & Satu John **K**

- **Roni-sarja: Poika ja hame**, Jani Toivola **K**
- Roni-sarja: Poika ja perhostunne, Jani Toivola **K**
- **Roni-sarja: Poika ja rohkeusloikka**, Jani Toivola **K**

ALAKOULUIKÄISET

- **Kulje kanssamme: Suomen romanien historiaa lapsille**; Blomerus, Korpela, Roth ja Matilainen **T**

IKÄSUOSITUS 8+

- **Nic Blake ja ihmeelliset 1: Ilmentäjien ennustus**, Angie Thomas **R**
- Nic Blake ja ihmeelliset 2: Anansin kirja, Angie Thomas **R**

- **Kuonokamut 1: Tytöt kuin tuulispäät**, Michele Assarasakorn & Nathan Fairbairn **S**
- Kuonokamut 2: Uusia tuulia, Michele Assarasakorn & Nathan Fairbairn **S**
- Kuonokamut 3: Takkuinen talvi, Michele Assarasakorn & Nathan Fairbairn **S**

- Kuonokamut 4: Kuono kohti kesää, Michele Assarasakorn & Nathan Fairbairn **S**
- Kuonokamut 5: Riitaa reviiristä, Michele Assarasakorn & Nathan Fairbairn **S**

- **Amuletti 1: Kivenvartija**, Kazu Kibuishi **S**
- Amuletti 2: Kivenvartijan kirous, Kazu Kibuishi **S**
- Amuletti 3: Pilvienetsijät, Kazu Kibuishi **S**
- Amuletti 4: Vartijoiden neuvosto, Kazu Kibuishi **S**
- Amuletti 5: Haltijaprinssi, Kazu Kibuishi **S**

- **Aamupalaporukan tutkimukset 1: Peto aidan takana**, Marcus Rashford & Alex Falase-Koya **R**
- **Aamupalaporukan tutkimukset 2: Riivaaja koulussa**, Marcus Rashford & Alex Falase-Koya **R**
- Aamupalaporukan tutkimukset 3: Haamuvaras, Marcus Rashford & Alex Falase-Koya **R**
- Aamupalaporukan tutkimukset 4: Aarteenetsijät ja hirviö, Marcus Rashford & Alex Falase-Koya **R**
- Aamupalaporukan tutkimukset 5: Päätön kummitus, Marcus Rashford & Isaac Hamilton-McKenzie **R**
- Aamupalaporukan tutkimukset 6: Ilkiön kosto, Marcus Rashford & Isaac Hamilton-McKenzie **R**

IKÄSUOSITUS 9+

- **Höpersankarit 1**: Opejahti, Ernest Lawson **R**
- **Höpersankarit 2**: Höperit vastaan Superit, Ernest Lawson **R**
- Höpersankarit 3: Vaarallinen leirikoulu, Ernest Lawson **R**
- Höpersankarit 4: Robottikaaos, Ernest Lawson **R**
- Höpersankarit 5: Maailmojen moka, Ernest Lawson **R**
- Höpersankarit 6: Pahisten koulu, Ernest Lawson **R**

IKÄSUOSITUS 10+

- **Keiko Carter & Jenna Sakai 1: Homma hallussa, Keiko Carter**; Debbi Michiko Florence **R**
- **Keiko Carter & Jenna Sakai 2: Pää kylmänä, Jenna Sakai**; Debbi Michiko Florence **R**

IKÄSUOSITUS 12+

- **Jos vain kruunun saisin**, Leah Johnson **R**
- **Kaikki mitä kaipasimme**, Blessing Musariri **R**
- **Suuria unelmia – Tarinoita suomalaisista, jotka muuttavat maailmaa**; Salaado Qasim, Faisa Qasim & Roosa Oksanen **T**

- **Miles Morales: Spider-man**, Jason Reynolds **R**
- **Nuoren antirasistin käsikirja**, Tinashe Williamson **T**
- Rakkauden askelkuviot, Nicola Yoon **R**

- **Amari 1: Amari ja yön veljet**, B. B. Alston **R**
- Amari 2: Amari ja taikureiden peli, B. B. Alston **R**
- Amari 3: Amari ja kurjat ihmeet, B. B. Alston **R**
- Amari 4: Amari ja koneihmiset, B. B. Alston **R**

- **Brielle & Bear 1: Olipa kerran...**, Salomey Doku **S**
- Brielle & Bear 2: Satujen säännöt, Salomey Doku **S**

- Kesä 1: Kesä, jolloin minusta tuli kaunis, Jenny Han **R**
- Kesä 2: Ei kesää ilman sinua, Jenny Han **R**
- Kesä 3: Kesä on ikuisesti meidän, Jenny Han **R**

IKÄSUOSITUS 13+

- Stereo love, Eveliina Mulenga **R**

IKÄSUOSITUS 14+

- Maata jalkojen alle, Elizabeth Acevedo **SR**
- Blackout; Clayton, Jackson, Stone, Thomas, Woodfolk, Yoon **N**
- Whiteout; Clayton, Jackson, Stone, Thomas, Woodfolk, Yoon **R**
- Kuolleetkin Ghostaa, Mintie Das **R**
- Tämä biisi on sinulle, Maurene Goo **R**
- Minuutin mittainen ikuisuus, Jason Reynolds **SR**
- Kärsimyskukkauuteaddiktio, Adile Sevimli & Oona Pohjolainen **R**
- Hautausmaan pojat, Aiden Thomas **R**
- Betoniruusu, Angie Thomas **R**

- Tokion prinsessa 1: Tokion prinsessa, Emiko Jean **R**
- Tokion prinsessa 2: Tokion prinsessa - Suuria unelmia, Emiko Jean **R**

TEHTÄVÄ-OHJEET

KIERRÄTYSJULISTEET

Tehtävässä oppilas tutustuu eri lajittelupisteisiin ja niiden käyttötarkoituksiin. Pienryhmissä valmistetaan juliste, jossa havainnollistetaan valitun lajittelupisteen oikeaa käyttöä sekä annetaan esimerkkejä siihen kuuluvista jätteistä.

Kesto: noin 2–3 oppituntia

Tavoite:

Oppilas harjoittelee tunnistamaan eri lajittelupisteitä ja pohtimaan ympäristövastuullisia valintoja arjen näkökulmasta. Työskentelyn aikana oppilas jäsentää tietoa, harjoittelee yhteistyön tekemistä ja kuvallista ilmaisua sekä perustelee omia ratkaisujaan. Samalla tarkastellaan kestävän elämäntavan merkitystä omassa arjessa.

Tehtäväohje

1. Hyödynnä kirjaa **Anisa tahtoo kierrättää** valitsemallasi tavalla johdantona kierrättämisen ja kestävän elämäntavan teemojen käsittelyyn. Keskustelkaa ensin kirjan tapahtumista ja siitä, miksi kierrättäminen on tärkeää. Keskustelun tukena voit hyödyntää tämän oppaan lukupiirikysymyksiä.
2. Jaa oppilaat pareihin tai pienryhmiin ja anna jokaiselle ryhmälle yksi lajittelupiste (esimerkiksi biojäte, kartonki, paperi, muovi, lasi, metalli tai sekajäte). Ryhmät laativat julisteen, jossa esitellään lajittelupisteen nimi, siihen kuuluvia jätteitä sekä havainnollistavia kuvia tai piirroksia. Tiedonlähteenä hyödynnetään ensisijaisesti luettua kirjaa, ja tarvittaessa työskentelyä voidaan täydentää valitsemillasi lisälähteillä.
3. Lopuksi ryhmät esittelevät julisteensa muulle luokalle. Valmiit julisteet voidaan asettaa esille luokkaan tai koulun yhteisiin tiloihin.

Vinkki:

Voit tukea ideointia valmiilla kuvakorteilla, joita oppilas lajittelee oikeisiin kierrätysastioihin ennen julisteen laatimista. Enemmän haastetta kaipaava oppilas voi täydentää julistetta esimerkiksi jätteen vähentämiseen, tavaroiden uudelleenkäyttöön tai muihin kestävän elämäntavan valintoihin liittyvillä vinkeillä.

HAHMON MATKALAUKKU

Tehtävässä oppilas valitsee yhden kirjan hahmoista ja pohtii, mitä hahmo pakkaisi mukaan matkalle ja miksi. Tehtävä toimii parhaiten sellaisten kirjojen yhteydessä, jossa hahmo lähtee matkalle tai seikkailulle. Samalla tarkastellaan, mitä pakkauslista kertoo hahmon luonteesta, kiinnostuksen kohteista, tarpeista ja elämästä sekä millaisia varusteita matka tai seikkailukohde edellyttää.

Kesto: noin 1–2 oppituntia

Tavoite:
Oppilas harjoittelee tekemään päätelmiä kirjan henkilöhahmosta sekä ilmaisemaan ajatuksiaan luovasti. Tehtävässä oppilas käyttää mielikuvitusta sekä kykyä eläytyä tarinaan ja sen hahmojen sisäiseen maailmaan.

Tehtäväohje:

1. Tehtävä voidaan aloittaa laatimalla esimerkkihahmolle pakkauslista. Valitkaa yhdessä matkakohde ja pohtikaa, mitä tavaroita hahmo ottaisi matkalle mukaan. Perustelkaa yhdessä tekemiänne valintoja.
2. Tämän jälkeen ohjaa oppilasta valitsemaan kirjasta itseään kiinnostava henkilöhahmo ja laatimaan tälle pakkauslista. Kannusta oppilaita käyttämään mielikuvitusta sekä hyödyntämään kirjasta tekemiään havaintoja hahmon persoonasta sekä matkakohteen vaatimuksista.
3. Tehtävä puretaan keskustelemalla joko koko luokan kesken tai pienryhmissä. Keskustelussa voidaan pohtia esimerkiksi sitä, mitä pakkauslistan valinnat kertovat henkilöhahmosta, tämän luonteesta ja tarpeista.

Vinkki:
Halutessasi voit ohjata oppilaat valitsemaan myös sellaisen kirjan, jossa ei matkusteta tai seikkailla. Tällöin oppilaat voivat itse keksiä valitsemalleen hahmolle matkakohteen tai seikkailun. Pakkauslistan voi kirjoittamisen sijaan myös piirtää.

HENKILÖHAHMON OMA HUONE

Tehtävässä oppilas valitsee kirjan hahmon ja suunnittelee tälle oman huoneen. Suunnitelma toteutetaan kuvataiteellisena työnä esimerkiksi piirtäen, maalaten, kollaasina tai pienoismallina.

Kesto: riippuu työskentelytavasta

Tavoite:
Oppilas harjoittelee tekemään päätelmiä henkilöhahmon ominaisuuksista, tarpeista ja elämäntilanteesta sekä perustelemaan tulkintojaan luovan työskentelyn avulla. Oppilas käyttää tehtävässä mielikuvitusta ja vahvistaa kykyään eläytyä tarinan henkilöhahmojen sisäiseen maailmaan.

Tehtäväohje:

1. Aloita tehtävä tarkastelemalla oppilaiden kanssa erilaisia huoneita esimerkiksi kuvahaun avulla. Keskustelkaa samalla siitä, millaisia esineitä, värejä ja kiinnostavia yksityiskohtia erilaisista huoneista löytyy sekä mitä ne saattaisivat kertovat huoneen asukkaasta. Oppilaat voivat lisäksi kertoa omia kokemuksiaan omista huoneistaan tai kodeistaan.
2. Tämän jälkeen oppilas valitsee kirjan henkilöhahmon ja suunnittelee tälle oman huoneen. Huone toteutetaan piirtäen tai muulla kuvataiteellisella tekniikalla valitulle paperille. Ohjaa oppilaat valitsemaan huoneen esineet, värit ja muut yksityiskohdat henkilöhahmon luonteen, kiinnostuksen kohteiden ja elämäntilanteen perusteella.
3. Tehtävä puretaan esittelemällä valmiit huoneet valitsemissasi kokoonpanoissa. Oppilaat kertovat, miksi valitsivat juuri kyseiset esineet, värit ja yksityiskohdat valitsemiensa hahmojen huoneisiin. Keskustelussa voidaan lisäksi pohtia yhteisesti, miten erilaiset ratkaisut heijastavat hahmon persoonallisuutta, arvoja, kiinnostuksen kohteita ja elämäntilannetta.

Vinkki:

Voit tukea oppilaan ideointia apukysymysten, esimerkkiesineiden tai kuvatuen avulla. Työn voi toteuttaa myös ryhmätyönä, jolloin oppilaat keskustelevat henkilöhahmosta ja tekevät yhdessä ratkaisuja kirjan tapahtumien pohjalta.

YSTÄVÄKIRJA

Tehtävässä oppilas valitsee kirjasta yhden henkilöhahmon ja tutustuu tämän persoonallisuuteen, ajatuksiin ja elämään ystäväkirjan kysymysten avulla. Oppilas tekee päätelmiä hahmosta luetun perusteella ja täydentää vastauksia mielikuvitustaan hyödyntäen silloin, kun tietoa ei löydy suoraan kirjasta.

Kesto: noin 1-2 oppituntia
Liite: **Ystäväkirja**

Tavoite:
Ystäväkirjan avulla oppilas syventää ymmärrystään kirjan henkilöhahmosta ja harjoittelee tarkastelemaan tämän persoonallisuutta luetun pohjalta. Työskentelyssä yhdistyvät luetunymmärtäminen, päättely ja mielikuvituksen käyttö, kun oppilas rakentaa kokonaiskuvaa hahmosta sekä pohtii tämän identiteettiä sekä kokemuksia.

Tehtäväohje:

1. Aloittakaa tehtävä yhteisellä keskustelulla kirjan henkilöhahmoista, heidän toiminnastaan ja siitä, mitä heidän valintansa ja käyttäytymisensä voivat kertoa heidän luonteestaan. Keskustelun tukena voit käyttää tämän oppaan lukupiirikysymyksiä.
2. Ohjaa oppilaat valitsemaan kirjasta yksi henkilöhahmo ja täyttämään hänestä ystäväkirjan sivu valitun hahmon näkökulmasta. Ystäväkirjassa oppilas kuvaa esimerkiksi hahmon perustietoja, luonteenpiirteitä, tärkeitä asioita elämässä sekä ajatuksia ystävyydestä. Kaikkea tietoa ei välttämättä löydy suoraan kirjasta, joten kannusta oppilaita tekemään tulkintoja ja hyödyntämään mielikuvitusta.
3. Valmiit ystäväkirjat voidaan esitellä pareittain tai pienryhmissä. Työt voit koota esille luokkaan tai yhdistää osaksi laajempaa ystäväkirjakokonaisuutta.

Vinkki:

Voit tukea työskentelyä antamalla oppilaalle tukisanoja hahmon kuvailuun. Enemmän haastetta kaipaava oppilas voi syventää tehtävää kirjoittamalla esimerkiksi lyhyen viestin ystäväkirjan omistajalle, eli oppilaalle itselleen.

MINÄKOLLAASI

Tässä tehtävässä oppilas rakentaa itseään ja elämäänsä kuvastavan kollaasin. Kollaasissa oppilas kuvaa itseään ja elämäänsä kuvien ja symbolien avulla. Kollaasi toteutetaan leikkaa-liimaa-tekniikalla hyödyntäen esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehtiä sekä muita sopivia materiaaleja.

Kesto: noin 2-3 oppituntia

Tavoite:
Oppilas tarkastelee omaa identiteettiään ja pohtii, millaiset asiat ovat hänelle merkityksellisiä. Oppilas harjoittelee sanoittamaan omia vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan sekä perhetaustaansa.

Tehtäväohje:

1. Tehtävä alkaa yhteisellä keskustelulla siitä, millaisista asioista ihmisen identiteetti rakentuu. Keskustelussa voidaan pohtia esimerkiksi harrastuksia, kiinnostuksen kohteita, perhettä, haaveita, arvoja, luonteenpiirteitä sekä muita itselle merkityksellisiä asioita.
2. Ennen työskentelyn aloittamista tutustukaa yhdessä kollaasiin ilmaisumuotona. Tämän jälkeen oppilaat voivat tutkia tarjolla olevia materiaaleja, kuten sanoma- ja aikakauslehtiä.
3. Jaa oppilaille A3-kokoinen kartonki työn pohjaksi. Oppilas voi valita pohjakartongin värin oman mieltymyksensä tai itseään kuvaavan värin mukaan. Kollaasi toteutetaan leikkaa-liimaa-tekniikalla hyödyntäen esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehtiä sekä tarvittaessa myös verkosta tulostettuja kuvia. Halutessaan oppilas voi täydentää työtään myös omilla valokuvilla tai piirroksilla.
4. Työskentelyn päätteeksi kollaasit esitellään pareittain tai pienryhmissä. Kannusta oppilaita kertomaan valitsemistaan kuvista ja symboleista sekä siitä, mitä ne kertovat heistä itsestään. Voit lopuksi koota valmiit työt esille luokkaan yhteiseksi näyttelyksi.

Vinkki:
Tehtävä voidaan toteuttaa myös jostakin luetun kirjan henkilöhahmosta, jolloin oppilas kokoaa kollaasin kuvista, sanoista ja symboleista, jotka kuvaavat henkilöhahmon elämää ja persoonallisuutta.

MITÄ OLISIN TEHNYT TOISIN?

Tehtävässä oppilas tarkastelee kirjan tapahtumia ja tulkitsee henkilöhahmojen toimintaa eri näkökulmista. Tehtävän aikana oppilas muodostaa oman näkemyksensä hahmon ratkaisuista, arvioi niiden seurauksia sekä osallistuu yhteiseen keskusteluun perustellen omia ajatuksiaan.

Kesto: noin 20–45 minuuttia

Tavoite:
Oppilas harjoittelee arvioimaan henkilöhahmojen toimintaa sekä muodostamaan perusteltuja näkemyksiä kirjan tapahtumista. Oppilas harjoittaa samalla vuorovaikutustaitojaan, toisten näkökulmien huomioon ottamista sekä kykyään tarkastella tilanteiden syy–seuraussuhteita.

Tehtäväohje

1. Valitkaa kirjan tilanne, jossa henkilöhahmon toiminta herättää erilaisia näkemyksiä tai jossa hän joutuu tekemään tarinan kannalta merkittävän valinnan.
2. Pyydä oppilaita muodostamaan luokkaan mielipidejana, jonka toisessa päässä on *Ymmärrän hahmon toimintaa* ja toisessa *Olisin toiminut toisin*. Oppilaat sijoittuvat janalle sen mukaan, miten he suhtautuvat henkilöhahmon ratkaisuun.
3. Kun kaikki ovat valinneet paikkansa, käykää yhdessä keskustelua oppilaiden valinnoista. Kannusta oppilaita perustelemaan omaa näkemystään sekä kuuntelemaan toistensa perusteluja. Keskustelussa voidaan myös pohtia, miksi sama tilanne voi herättää eri lukijoissa erilaisia tulkintoja.

Vinkki:
Tehtävä voidaan toistaa useamman kerran valitsemalla kirjasta uusia tilanteita tai eri henkilöhahmoja. Näin oppilas pääsee tarkastelemaan kirjan tapahtumia ja henkilöhahmojen ratkaisuja monipuolisesti.

TILANNE UUSIKSI

Tehtävässä oppilas eläytyy kirjan henkilöhahmon asemaan ja dramatisoi pienryhmässä uuden, jännittävän tai haastavan tilanteen. Näytelmässä pohditaan, miten tilanne voitaisiin ratkaista rakentavasti tai miten henkilöhahmot voisivat toimia toisin.

Kesto: noin 1-2 oppituntia

Tavoite:
Oppilas tarkastelee henkilöhahmojen toimintaa ja eläytyy heidän näkökulmaansa draaman keinoin. Tehtävässä oppilas syventää ymmärrystään kirjan henkilöhahmoista ja heidän välisistä suhteista. Samalla oppilas harjoittelee eläytymistä, yhteistyötä ja erilaisten näkökulmien tarkastelua.

Tehtäväohje:

1. Valitse yhdessä oppilaiden kanssa kirjasta tilanne, jossa henkilöhahmo kohtaa uuden, jännittävän tai haastavan tilanteen. Keskustelkaa ensin siitä, millaisia tunteita tilanne saattaa herättää ja miten henkilöhahmo toimii kirjassa.
2. Jaa oppilaat pienryhmiin ja ohjeista ryhmät suunnittelemaan noin 1–2 minuutin mittainen näytelmä. Tehtävänä on muokata kirjan tapahtumaa siten, että henkilöhahmot ratkaisevat tilanteen rakentavammalla tavalla tai toimivat toisin kuin alkuperäisessä tarinassa. Ryhmät voivat pohtia esimerkiksi, miten joku olisi voinut ottaa toisen paremmin huomioon, pyytää apua tai ratkaista ristiriidan toisin
3. Näytelmät esitetään vuorotellen muulle luokalle. Jokaisen esityksen jälkeen keskustelkaa yhdessä siitä, miten ryhmä muutti tapahtumankulkua sekä miten ratkaisu vaikutti lopputulokseen.

Vinkki:

Voit eriyttää tehtävää alaspäin siten, että ryhmä esittää kirjan tapahtuman sellaisenaan. Esityksen jälkeen pohditaan yhdessä, millaisia vaihtoehtoisia toimintatapoja tilanteessa olisi voinut olla ja miten ne olisivat voineet vaikuttaa tapahtumien kulkuun.

UUTINEN KIRJAN TAPAHTUMASTA

Tehtävässä oppilas valitsee kirjasta keskeisen tapahtuman ja kirjoittaa siitä uutisen. Uutisessa kerrotaan tapahtuman kannalta olennaiset tiedot, kuten mitä tapahtui, missä ja milloin sekä keitä tapahtuma koski. Tapahtuma kirjoitetaan uutisen muotoon ikään kuin se olisi oikeasti tapahtunut.

Kesto: noin 2–3 oppituntia
Liite: **Uutispohja**

Tavoite:
Oppilas harjoittelee tunnistamaan tekstin keskeiset tapahtumat ja poimimaan tekstistä uutisen kannalta olennaiset asiat. Oppilas harjaannuttaa tehtävässä luetun ymmärtämistä, tekstin jäsentämistä sekä taitoaan esittää tietoa selkeästi uutistekstin rakenteen mukaisesti.

Tehtäväohje:

1. Aloittakaa tehtävä keskustelemalla kirjan keskeisistä tapahtumista ja niiden merkityksestä tarinan kannalta. Keskustelua voit tukea esimerkiksi tämän oppaan lukupiirikysymysten avulla tai laatimalla yhdessä aikajana kirjan tapahtumista.
2. Ennen monisteen aloittamista, tutustukaa yhdessä uutisen rakenteeseen ja uutiskielen keskeisiin piirteisiin tarkastelemalla esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehtien tai verkkouutisten uutisia. Samalla voitte pohtia, miten uutisissa kerrotaan tapahtumista selkeästi, tiiviisti ja neutraalisti.
3. Ohjeista tämän jälkeen oppilas valitsemaan kirjasta itseään kiinnostava tapahtuma ja suunnittelemaan uutinen liitteestä löytyvän **monisteen** avulla. Monisteen pohjalta oppilas kirjoittaa kokonaisen uutisen, jossa kerrotaan, mitä tapahtui, mihin tapahtuma sijoittui ja milloin, ketkä olivat uutisen tapahtumissa osallisina ja miksi tapahtuma on merkittävä. Lopuksi oppilas antaa uutiselle otsikon. Halutessa mukaan voidaan lisätä kuva tai kuvitus.

Vinkki:

Tehtävä voidaan toteuttaa lyhyenä otsikko- ja ingressiuutisena tai laajempana uutistekstinä. Alaspäin eriytettäessä oppilas voi täyttää pelkän monistepohjan, kun taas enemmän haastetta kaipaava voi täydentää uutista esimerkiksi henkilöhahmojen lainauksilla tai kirjoittaa tapahtumalle jatkojutun.

MATKAILUMESTARIT

Tehtävässä oppilas tutustuu kirjan tapahtumapaikkaan ja suunnittelee sen pohjalta oman matkailukokonaisuuden. Pienryhmissä oppilaat toimivat matkailumestareina, jotka rakentavat kohteeseen liittyvän pakettimatkan ja esittelevät sen muille. Työskentelyn aikana tarkastellaan, millaisia asioita kirjan kuvaama ympäristö tarjoaa ja miten sama paikka voidaan nähdä eri tavoin eri tulkintojen kautta. Tehtävä ohjaa ymmärtämään miten ympäristöt ja kulttuurit rakentavat tarinoiden taustoja sekä vaikuttavat siihen, miten lukija hahmottaa kirjan maailmaa.

Kesto: noin 3-4 oppituntia

Tavoite:
Oppilas harjoittelee tarkastelemaan tapahtumapaikan merkitystä osana kirjan maailmaa ja pohtimaan, millaisia mielikuvia, kokemuksia ja tarinoita paikkaan liittyy. Työskentelyn aikana oppilas harjoittelee tiedonhakua, tiedon jäsentämistä, luovaa suunnittelua, yhteistyötä ja omien valintojen perustelemista.

Tehtäväohje:

1. Jaa oppilaat pienryhmiin. Jokainen ryhmä valitsee luetun kirjan tapahtumapaikkaan perustuvan matkakohteen. Kohteena voi olla esimerkiksi kirjan tapahtumamaa, -kaupunki tai muu keskeinen ympäristö.
2. Oppilaat etsivät tietoa sekä kirjasta että luotettavista verkkolähteistä. Tavoitteena on selvittää kohteen keskeisiä piirteitä, nähtävyyksiä, kulttuuria, luontoa ja muita matkailijaa kiinnostavia asioita. Kannusta oppilaita etsimään myös itseään kiinnostavia kohteita, kuten huvipuistoja, korkeita rakennuksia, urheilukohteita, eläimiä, museoita tai muita erityisiä nähtävyyksiä.
3. Tiedonhankinnan jälkeen ryhmät suunnittelevat ja toteuttavat matkailumainoksen julisteen muodossa. Julisteen tavoitteena on houkutella mahdollisimman moni valitsemaan juuri kyseinen matkakohde. Ohjaa oppilaita kiinnittämään huomiota julisteen visuaalisuuteen, selkeyteen ja kiinnostavaan sisältöön.
4. Julisteiden valmistuttua järjestä luokkaan matkailumessut. Jokaisesta ryhmästä valitaan 1–2 oppilasta toimimaan matkatoimiston esittelijöinä. Muut oppilaat kiertävät pisteeltä toiselle kuuntelemassa esittelyjä ja tutustumassa matkakohteisiin.

Esittelijät pyrkivät vakuuttamaan vierailijat siitä, miksi juuri heidän kohteensa olisi paras lomavalinta.

5. Kierroksen jälkeen jokainen oppilas valitsee matkakohteen, johon lähtisi mieluiten esitysten perusteella. Valintaa voidaan perustella suullisesti, parikeskustelussa tai lyhyellä kirjallisella vastauksella.

Vinkki:

Työskentelyä voidaan helpottaa harjoittelemalla ennen tehtävää ryhmätyön roolien jakamista ja yhteisen työskentelyn suunnittelua.

TEKIJÖIDEN ESITTELY

POC-LUKUPIIRI RY

POC-lukupiiri on vuonna 2020 Aracelis Correan ja Téri Zambranon perustama kirjallisuusalan toimija ja vuodesta 2022 rekisteröity yhdistys.

POC-lukupiirin tavoitteena on lisätä POC-kirjailijoiden teosten näkyvyyttä, tarjota vertaistukea ja parempaa representaatiota POC-lukijoille Suomessa sekä innostaa kaikkia suomalaisia lukemaan kirjallisuutta moninaisemmin. Yhdistys julkaisee kirja-arvioita ja muuta kirjallisuussisältöä verkkosivuillaan sekä sosiaalisen median kanavissaan ja järjestää erilaisia kirjallisuustapahtumia.

Vuosina 2021–2025 POC-lukupiiri on toteuttanut useita kouluvierailuja sekä lukemiseen, kirjallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä hankkeita. Kokemus ja palautteet opetuskonteksteissa toteutetuista tapahtumista ovat olleet keskeisessä roolissa tämän oppaan sisältöjen muotoilussa.

AMINTA JOBE

Aminta Jobe on kirjallisuudesta sekä representaation ja moninaisuuden teemoista kiinnostunut helsinkiläinen kasvatustieteiden maisteri ja luokanopettaja.

KIITOKSET

Tämän oppaan toteuttaminen ei olisi ollut mahdollista ilman useiden tahojen tukea.

Kiitämme Valtioneuvoston kansliaa hankkeellemme myönnetystä valtionavustuksesta sekä Stiftelsen 7:nde Mars Fonden säätiötä hankkeen rahoittamisesta.

Lämmin kiitos Merja Väisänen arvokkaasta oppaan kommentoinnista ja asiantuntevasta palautteesta, jotka auttoivat jäsentämään kokonaisuutta.

Suurkiitos Zahraa Al Take, Leo Taanila ja Outi Hakkarainen oppaan esilukemisesta ja tarkkanäköisistä huomioista.

Kiitämme tuesta myös seuraavia tahoja, jotka mahdollistivat moninaisen kirjallisuuden konkreettisen jakamisen kouluille ja oppilaille osana hanketta: Salaado Qasim, Hertta Kustannus, WSOY, Kustannus Oy Pieni Karhu, Kustannusosakeyhtiö Otava ja Opetushallitus.

Kiitos myös Nuorten mielenterveysseura – Yeesi ry tuesta webinaarien järjestämisessä.

NÄKYVÄKSI TARINOILLA

POC-LUKUPIIRI RY

www.poc-lukupiiri.fi

poc.lukupiiri@gmail.com

Julkaistu: Elokuu 2026 (päivitetty: 17.9.2026)

LIITTEET

Ystäväkirja

Nimi ja lempinimi:

Syntymäpäivä:

Asun:

Perheeseeni kuuluu:

Lempimusiikkini:

Lempiruokani:

Harrastukseni:

Uutispohja

Mistä Kirjan tapahtumasta Kirjoitat uutisen?

Mitä tapahtui:

Missä uutinen tapahtui:

KetKä olivat osallisena tapahtumassa:

Miten tapahtuma eteni (Kerro lyhyesti tärKeimmät vaiheet):

Ingressi on uutisen ensimmäinen lyhyt kappale. Siinä kerrotaan uutisen tärkein asia niin, että lukija saa heti käsityksen siitä, mistä uutinen kertoo. Ingressissä vastataan yleensä ainakin kysymyksiin mitä tapahtui, kenelle ja missä.

Kirjoita muutama virke, jotka kertovat uutisesi tärkeimmät asiat:

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Piirrä uutisesta kuva:

Lukubingo

- Tämä lukubingo on suunniteltu käytettäväksi Höpersankarit-, Aamupalaporukan tutkimukset ja Kuonokamut -sarjojen kanssa.
- Kun löydät kirjasta tapahtuman, henkilön, paikan tai muun asian, joka sopii johonkin bingoruutuun, rastita kyseinen ruutu.
- Kirjoita jokaiseen rastitettuun ruutuun myös sivunumero. Näin löydät sen helposti uudelleen.
- Tehtävä on valmis, kun olet rastittanut kaikki bingoruudut.

Olet lukenut 10 sivua kirjasta	Ystävät tukevat toisiaan	Kirjassa on hassu kuva tai kuvitus
Joku kertoo tunteestaan	Luit kirjan loppuun	Jokin menee pieleen
Jotain yllättävää tapahtuu	Hahmo on koulussa	Uusi hahmo esitellään

Lukubingopohja

Henkilöesittely - muistiinpanot

Kirjoita vastaukset omin sanoin ja merkitse muistiin myös lähteet, joista löysit tiedot. Kun olet täyttänyt pohjan, voit käyttää muistiinpanojasi henkilöesittelyn, julisteen tai diaesityksen tekemiseen.

Nimi:

_____

Syntymäaika:

_____

Ammatti:

_____

Tärkein saavutus tai teko:

_____

_____

_____

_____

Miten henkilö vaikuttaa muihin ihmisiin tai maailmaan?

_____

_____

_____

Mikä henkilössä oli mielestäsi kiinnostavinta?

_____

_____

_____

_____

Mitä voisit itse oppia häneltä?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Lähteet:

_____

_____

_____

_____

KIRJAILIJAESITELMÄ - MUISTIINPANOT

Kirjoita vastauKset omin sanoin ja merKitse muistiin myös lähteet, joista löysit tiedot. Kun olet täyttänyt pohjan, voit Käyttää muistiinpanojasi Kirjailijaesitelmän, julisteen tai diaesityKsen teKemiseen.

Nimi:

_____

SyntymäaiKa ja -paiKKa:

_____

Ammatti:

_____

Kiinnostava faKta:

_____

_____

Ensimmäisen Kirjan nimi:

_____

Tunnetuimman teoKsen nimi ja lyhyt Kuvaus sen sisällöstä:

_____

_____

_____

_____

KIRJA-ARVIO

Kun olet luKenut Kirjan, täytä Kirja-arvion muistiinpanopohja. Kirjan perustiedot, Kuten Kirjailijan, Kuvittajan ja Kustantajan tiedot, löytyvät Kirjan Kansista tai alKusivuilta.

Kirjan nimi:

_____

Kirjailijan nimi:

_____

Kuvittajan nimi:

_____

Sivumäärä:

_____

Mitä muuttaisin Kirjassa, jos voisin:

_____

_____

_____

Oma arvioni Kirjalle:

SARJAKUVAPOHJA

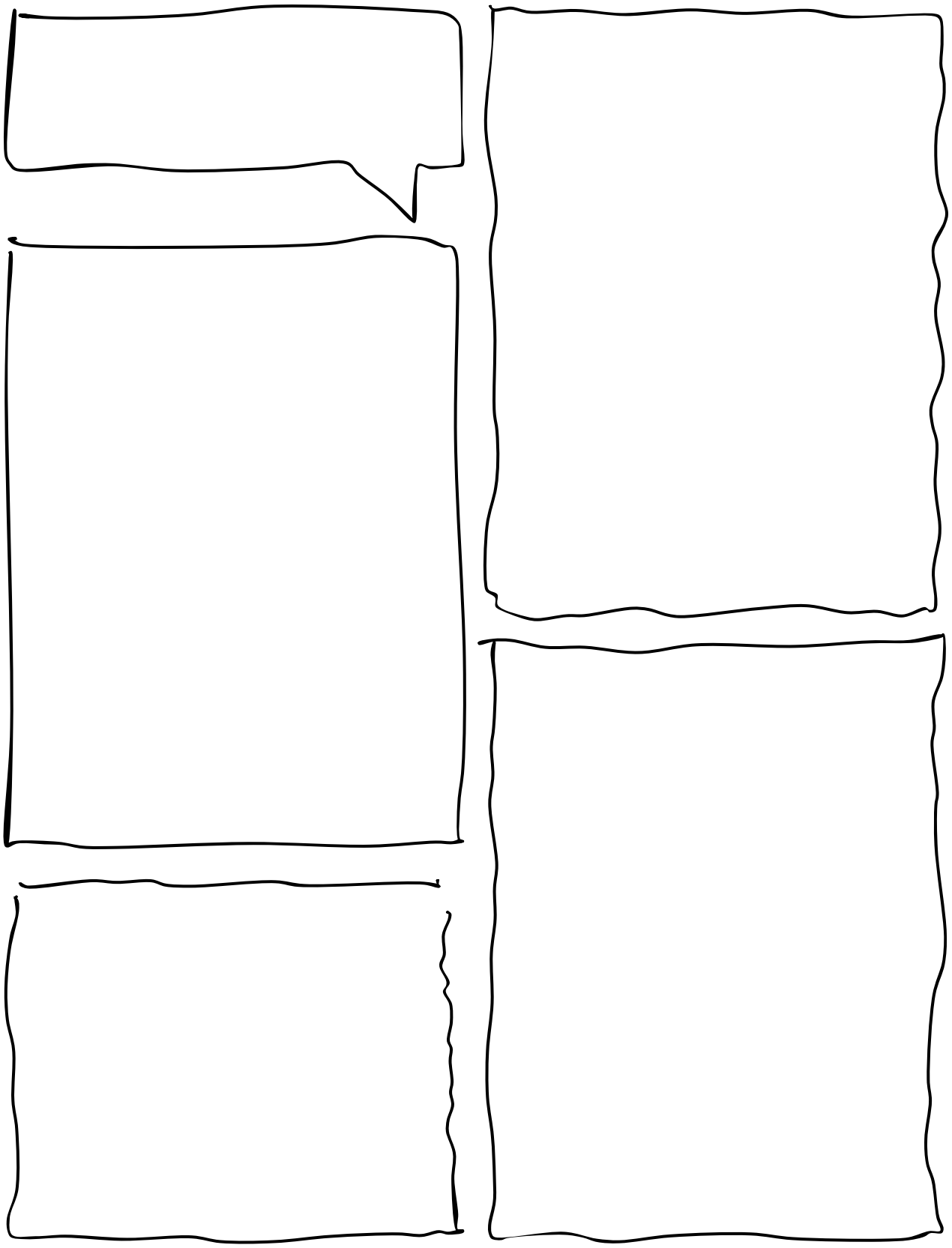

Kirja-arvio

Monta tähteä antaisit Kirjalle:

Kenelle suosittelisit Kirjaa?

Mitä muuttaisit Kirjassa?

LuKupiirivihKo

Ensimmäinen lukupiirikerta

Kirjan nimi:

_____

Kirjailijan nimi:

_____

Sivumäärä:

_____

Kirjan ja Kirjailijan nimi löytyy yleensä Kirjan kannesta tai ensimmäiseltä sivulta!

Kiinnostava fakta liittyen Kirjailijaan:

_____

_____

_____

Mitä haluaisin kysyä Kirjailijalta:

_____

_____

_____

_____

_____

Kirjailijan kuva:

Kirjailijan profiili

Kirjailijan nimi:

Kirjailijan syntymäpäivä:

Syntymäaika ja -paikka

Milloin ja missä Kirjailija on syntynyt?

Mitä muita Kirjoja hän on Kirjoittanut?

Toinen lukupiirikerta

Etsi Kohta, joka oli hauska, jännittävä, surullinen tai yllättävä. Piirrä siitä Kuva.

Kolmas lukupiirikerta

Kuka on kirjan päähenkilö:

_____

Kuvaile päähenkilöä muutamalla sanalla:

_____

Piirrä päähenkilön kuva:

Neljäs lukupiirikerta

Etsi ja kirjoita viisi uutta tai kiinnostavaa sanaa:

_____

_____

_____

_____

_____

_____